

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ OSOB SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D.
Autorka práce: Marek Müller
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: III.

2013

Prohlášení o samostatném zpracování práce a souhlas se zveřejněním práce

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské (diplomové) práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne .....

Podpis studenta .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytl při tvorbě mé práce. Děkuji mu též za pomoc a čas, který mi při psaní mé závěrečné práce věnoval.

OBSAH

.....	5
Vstupní poznámka autora	
Úvod	6
1. Průkazy pro osoby se zdravotním postižením (TP, ZTP a ZTP/P) a výhody navázané na tyto průkazy	9
1.1. Východiska z teorie a legislativy sociálního zabezpečení	9
1.2. Okruh občanů s nároky na průkazy TP, ZTP a ZTP/P	10
1.3. Orgány činné při vydávání průkazů pro osoby se zdravotním postižením	11
1.4. Analýza výhod dle zákona č. 329/2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením	11
2. Invalidní důchody	17
2.1. Pozice a význam v aktuálním systému sociálního zabezpečení v ČR	17
2.2. Způsob podání a vyřizování žádosti o invalidní důchod	17
2.3. Okruh osob, mající nárok na invalidní důchod	18
2.4. Druhy invalidních důchodů a způsob posuzování k určení stupně invalidity	19
2.5. Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod	20
2.6. Výše invalidního důchodu a jeho zvyšování – valorizace	20
2.7. Invalidní důchod a pracovní činnost jeho poživatele	21
2.8. Invalidní a starobní důchod	22
3. Benefity vyplývající z legislativy pro držitele invalidních důchodů	23
4. Dávky pro osoby se zdravotním postižením	28
4.1. Dávky pro osoby se zdravotním postižením do konce roku 2011	28
4.1.1. Jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek	28
4.1.2. Některé rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené občany	29
4.1.3. Příspěvek na úpravu bytu	31
4.1.4. Příspěvek na pořízení či opravu motorového vozidla	32
4.1.5. Příspěvek na provoz motorového vozidla	32
4.1.6. Příspěvek na individuální dopravu	33
4.1.7. Příspěvek nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa	33
4.2. Sociální reforma 2011	33
4.3. Dávky pro osoby se zdravotním postižením od roku 2012	34
4.3.1. příspěvek na mobilitu	35
4.3.2. Příspěvek na zvláštní pomůcku	36
4.3.3. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku	36
4.3.4. Druhy pomůcek, na které lze získat příspěvek dle zákona 329/2011 Sb. o poskytování dávek pro osoby se zrakovým postižením	38
5. Příspěvek na péči	39
5.1. Podstata příspěvku v rámci systému sociální pomoci	39
5.2. Cíl a účel příspěvku na péči	40
5.3. Závislost na pomoci druhé osoby	40

5.4. Výše příspěvku a jeho vyúčtování	.....	41
6. Zapojení nadací do podpory osob se zrakovým postižením	.....	43
6.1. Aktuální pozice nadací při poskytování podpory	.....	43
6.2. Účel nadací a nadačních fondů	.....	43
6.3. Kritéria rozhodující pro přiznání příspěvku	.....	44
6.4. Nadace pro osoby se zrakovým postižením	.....	45
6.6. Jiné nadace a nadační fondy	.....	46
Výzkum	.....	47
	.....	50
Závěr		
Seznam použité literatury	.....	53
Seznam příloh	.....	55
Seznam zkratk	.....	62
Abstrakt	.....	63

Vstupní poznámka autora

S ohledem na svůj zrakový handicap jsem se rozhodl využívat citační normu, která mi umožňuje uvést příslušné citované zdroje do kulatých závorek. Počítač vybavený hlasovým výstupem mi neumožňuje práci s poznámkami pod čarou, které bývají v mnoha publikacích hojně využívány.

Při psaní mé práce jsem čerpal z některých publikací, které se věnují tématu sociálního zabezpečení. Některé z těchto publikací jsem mohl využít díky jejich elektronizaci v programu Microsoft Word. Jedná se o digitalizované černotiskové publikace. Citace stran z takto digitalizovaných knih neodpovídá stranám černotiskovým publikacím, ale stranám wordovského dokumentu, ze kterých jsem při psaní práce vycházel a které jsou uloženy v knihovnách pro nevidomé čtenáře.

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil problematiku, o které se v poslední době velmi často hovoří v televizi, v rozhlase, píše se o něm v novinách i na internetových portálech. Tím tématem je sociální zabezpečení osob se zdravotním postižením. S ohledem na skutečnost, že jsem sám nevidomý a sluchově postižený, rozhodl jsem se zpracovat současný systém sociálního zabezpečení (sociální podpory a pomoci) pro osoby se zdravotním postižením, se zaměřením na postižení zrakové, popřípadě kombinované postižení zraku a sluchu.

V roce 2011 úspěšně prošla legislativním procesem takzvaná „Sociální reforma 2011“. V rámci sociální politiky přináší zmíněná reforma mnoho změn na všech úrovních sociální práce a sociálního zabezpečení. Změny se dotkly dávek pro osoby se zdravotním postižením, dávek státní sociální podpory, dávek hmotné nouze a také dávek dle zákona o sociálních službách.

O sociálních dávkách, o jejich přiznání či nepřiznání, rozhodovaly dříve obce prostřednictvím svých sociálních odborů a úřady práce. Od 1. ledna 2012, kdy vstoupila v platnost Sociální reforma, přešla veškerá agenda sociálních dávek do působnosti úřadů práce. Hovořím pouze o nepojistných dávkách sociálního zabezpečení. Dávky důchodového a nemocenského pojištění, stejně tak jako dávky pomoci v mateřství stále administruje a jejich výplatu zajišťuje Česká správa sociálního zabezpečení.

Cílem mé práce je zmapovat současný systém sociální pomoci pro osoby se zrakovým postižením. Tento cíl bych rád naplnil prostřednictvím teoretické části. Skrze část praktickou bych rád zjistil, jak jsou uživatelé současného systému sociální pomoci spokojeni s novým systémem pomoci oproti stavu, který platil v systému sociálního zabezpečení do konce roku 2011.

S ohledem na svůj zrakový handicap je pro mě obtížné provádět složité výzkumy, proto větší důraz kladu na teoretickou část, kde zejména preferencí analytických metod provádím srovnání pomoci osobám se zrakovým postižením. Měl jsem již možnost několikrát se účastnit přednášek a seminářů, jejichž cílem bylo informovat občany s různými handicapem o změnách v sociální oblasti a o možnostech jejich podpory. Zjednodušeně řečeno – na co má daný občan právo a nárok.

Nicméně přes svůj zrakový handicap jsem se také pokusil zrealizovat pro doplnění orientační výzkum, jehož cílem bylo potvrdit či vyvrátit hypotézy o převážně negativních ekonomických dopadech (s výjimkou dávek příspěvek na péči) reformy

systemu sociálního zabezpečení pro skupiny osob se zrakovým postižením v souvislosti s nabytím účinnosti (od 1. ledna 2012) zákona č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Rád bych, aby má práce pomohla alespoň některým občanům zorientovat se v oblasti sociálního zabezpečení, které se týkají občanů se zrakovým postižením. Věřím, že změny, které byly provedeny v roce 2011, byly provedeny na delší časový horizont a že nebude v následujících třech až čtyřech letech docházet k nějakým razantním změnám.

V teoretické části zmiňuji také o několika nadacích, které pomáhají osobám se zdravotním postižením se zakoupením jejich kompenzačních pomůcek a s financováním jejich volnočasových aktivit. Činnost nadací do značné míry zastupuje i aktivity státu v některých oblastech. Je známou skutečností, že důsledkem nepříznivé ekonomické situace vlivem finanční krize (od roku 2009) a následným regulačním restriktivním opatřením státu při stanovení priorit veřejných výdajů, dochází ke snižování podpory osob se zdravotním postižením ze strany státu. Jako příklad snížení podpory ze státního rozpočtu mohu uvést skutečnost, že od 1. ledna 2012 doplácí každý uživatel na kompenzační pomůcku 10 % z její pořizovací ceny. To znamená, že pokud si osoba se zdravotním postižením zakoupí pomůcku v pořizovací ceně 200000 Kč, spoluúčast žadatele bude 20000 Kč. Jsou občané, kteří na tuto spoluúčast zkrátka se svými příjmy nedosáhnou. V zákoně je pamatováno sociální klauzulí na případy, kdy příjem žadatele tvoří např. pouze invalidní důchod. V takovém případě je tomuto občanovi spoluúčast snížena, podrobněji vše popíši v části věnované kompenzačním pomůckám. Problém však zůstává v případě, kdy se posuzují příjmy všech osob žijící ve společné domácnosti. V některých případech žadatel zkrátka na snížení spoluúčasti nedosáhne. Pořízení takovéto pomůcky může ale být pro rodinu, ve které zdravotně postižený občan žije, velkou finanční zátěží. Proto jsou zřizovány různé nadace a nadační fondy, které jsou součástí systému nevládních neziskových organizací, kde si takovýto občan může požádat o finanční podporu k dofinancování nákupu své pomůcky nebo k dofinancování jiných potřeb, které nadace podporují.

Velmi často jsme oslovováni různými nadacemi o příspěvek na jejich činnost. Je zřejmé, že každý systém je někým či něčím zneužívám, z tohoto důvodu je potřeba informovat o nadacích, které skutečně osobám se zdravotním postižením pomáhají a na které je tak dobré své finanční dary směřovat a kterým ba naopak žádosti o příspěvek

odmítnout. Byl bych velmi rád, pokud kapitola věnovaná nadacím posloužila jak samotným uživatelům, tak těm, kteří se rozhodují, zda mají či nemají na tu či onu nadaci přispívat svými finančními prostředky.

Doufám, že má bakalářská práce splní svůj cíl a že přinese alespoň některým občanům ucelenější přehled o systému sociální podpory pro občany se zrakovým postižením.

1. Průkazy pro osoby se zdravotním postižením (TP, ZTP a ZTP/P) a výhody navázané na tyto průkazy

1.1. Východiska z teorie a legislativy sociálního zabezpečení

V odborné literatuře se lze setkat s řadou přístupů k vymezení systému sociálního zabezpečení. *Tento systém lze také vnímat jako soubor opatření formulujících solidaritu s jedinci, kteří čelí hrozbě nedostatku finančních příjmů nebo se nacházejí v situaci, která vyžaduje mimořádné výdaje.* (Tomeš, I., 2008, str. 13) *Sociální zabezpečení lze také charakterizovat jako souhrn právních, finančních, organizačních nástrojů a opatření za účelem kompenzace nepříznivých sociálních důsledků různých životních okolností a událostí, ohrožujících garantovaná sociální práva.* (Tomeš, I., Koldinská, K., 2006, str. 23)

Již zákon č. 100/1988 Sb. O sociálním zabezpečení a vyhláška 182/1991, která tento zákon provádí, definovaly pojmy, jakými jsou např. mimořádné výhody I. až III. stupně (Hutař, J., 2009) Mimořádnými výhodami se rozumí tři druhy průkazů: TP, ZTP a ZTP/P. Tyto průkazy byly přiznávány na základě žádostí občanů a na podkladě posouzení lékařskou posudkovou službou MPSV. V zásadě byly přiznávány průkazy občanům, jež měly problémy s pohybem, nebo těm, kteří trpěli poruchou některého z lidských smyslů, nejčastěji šlo o poruchy zraku a sluchu. Skupiny osob, které by na tyto průkazy měly mít nárok, zůstaly zachovány i v nové právní úpravě.

Novou právní úpravou je zákon č. 329/2011 Sb., O poskytování dávek pro osoby se zdravotním postižením. Zde se ovšem již upouští od pojmu mimořádné výhody I. až III. stupně. Na místo toho se zavádí označení – průkaz osoby se zdravotním postižením, *průkaz osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením a průkaz osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce.*

Označení TP, ZTP a ZTP/P zůstaly nadále zachovány, ovšem již bez označení mimořádné výhody I. až III. stupně.

Martin Potůček rozdělil strukturu sociálního zabezpečení do tří větších celků: *sociální pojištění, státní sociální podpora a sociální pomoc.* (Potůček M., Sociální politika, 1995). To se plně shoduje s třemi základními pilíři sociálního zabezpečení. Domnívám se, že oblast průkazů pro osoby se zdravotním postižením vpadá do kompetence třetího pilíře sociálního zabezpečení, tj. do pilíře sociální pomoci. Ve své definici funkce sociálního zabezpečení uvádí M. Potůček, že základní funkcí sociálního

zabezpečení by měla být podpora jednotlivce či rodiny v takových životních situacích, které tuto podporu a ochranu vyžadují. (Potůček M. Sociální politika, 1995) Průkazy pro osoby se zdravotním postižením jsou jeden z nástrojů sociální pomoci. Do tohoto pilíře bychom mohli také zařadit např. příspěvky na kompenzační pomůcky, dávky hmotné nouze a příspěvky na úpravu bezbariérového bytu.

Průkazy TP, ZTP a ZTP/P pomáhají především osobám, které se dostanou do špatné sociální situace vlivem svého zdravotního stavu, který může být poškozen vlivem úrazu nebo zdravotního postižení.

1.2. Okruh občanů s nároky na průkazy TP, ZTP a ZTP/P

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením v současném znění vymezuje několika způsoby okruhy osob, které mají nárok na získání průkazu pro osoby se zdravotním postižením. Tito občané mohou obdržet jeden ze tří druhů průkazů, schválí-li lékařská posudková služba České správy sociálního zabezpečení žádost klienta.

Průkazy TP, ZTP a ZTP/P jsou v první řadě spjaty s příspěvkem na péči, neboť na základě přiznaného stupně příspěvku na péči může občan získat jeden z těchto průkazů: TP, má-li přiznán příspěvek na péči v I. stupni závislosti, ZTP, je-li mu přiznán příspěvek na péči ve II. stupni závislosti a ZTP/P, je-li posouzen pro účely příspěvku na péči ve III. nebo ve IV. stupni závislosti. (Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 35)

Když byl zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením rozeslán do vnějšího připomínkového řízení, mnoho organizací, které zastupují zájmy především osob se zrakovým a tělesným handicapem, protestovaly proti spojení nároku na průkazy pro osoby se zdravotním postižením jen a pouze s přiznáním či nepřiznáním příspěvku na péči.

MPSV proto do zákona zapracovalo taková ustanovení, která umožní přiznání průkazů ZTP a ZTP/P i bez toho, aniž by žadatel měl přiznaný příspěvek na péči. Na průkazy ZTP a ZTP/P mohou dle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením dosáhnout ti občané, kteří nesplňují základní životní potřeby v oblasti orientace či mobility. O tom, zda občan potřebuje průvodce, rozhodne lékař ČSSZ. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, §34)

1.3. Orgány činné při vydávání průkazů pro osoby se zdravotním postižením

Do konce roku 2011 vydával průkazy TP, ZTP i ZTP/P městský úřad, kde měl občan své trvalé bydliště. Řídil se tak vyhláškou 182/1991 Sb. Průkazy byly a stále jsou vydávány na základě posudku České správy sociálního zabezpečení. Od 1. ledna 2012 vydává průkazy Úřad práce České republiky. Posudková komise ČSSZ při posuzování vychází nyní z toho, zda je občan schopen zvládat dvě základní životní potřeby – mobilita a orientace. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 34; Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 2)

Přesné vymezení potřeb mobility a orientace stanoví Vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., o které se bude hovořit v kapitole věnované příspěvku na péči.

Po podání žádosti na úřadu práce může být klient navštíven v jeho přirozeném sociálním prostředí, kde bude sociální pracovnice zkoumat, jak osoba zvládá výše jmenované životní potřeby. Šetření probíhá obdobně, jako u příspěvku na péči. (Zákon č.108/2006, o sociálních službách § 4)

Pro osoby nevidomé a těžce zrakově postižené bude posudkový lékař vycházet z nedostatku orientace z důvodu zrakového postižení.

O odvolání proti rozhodnutí úřadu práce rozhoduje Ministerstvo práce a sociálních věcí. (Zákona č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 5)

1.4. Analýza výhod dle zákona č. 329/2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Průkazy TP, ZTP a ZTP/P přinášejí jejich držitelům určité benefity, které jsou upraveny v několika zákonech. Stěžejní výhody přináší zákon o poskytování dávek pro osoby se zdravotním postižením.

Držitel průkazu TP má nárok na vyhrazené místo k sezení v prostředcích veřejné hromadné dopravy, nejde-li o dopravní prostředek, kde je nutno zakoupení místenky. Držitel tohoto průkazu má také nárok na přednostní vyřízení svých osobních záležitostí např. na úřadě, zejména, musel-li by člověk dlouho stát. Za osobní záležitost není považován nákup v obchodě, či vyšetření u lékaře. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 36). Průkaz TP je ten nejnižší

stupeň přiznaných výhod, nepřináší uživateli žádné úlevy, které by pocítil při své ekonomické bilanci.

Držitel průkazu ZTP má nárok na ty samé výhody, které náleží držiteli průkazu TP a k těmto výhodám mu ještě náleží možnost cestovat zdarma v městské hromadné dopravě. V dopravě dálkové (vlaků a autobusů) cestuje držitel tohoto průkazu se 75 % slevou. Držiteli tohoto průkazu může být poskytnuta také sleva na kulturní či jiné společenské akce. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 36). Tento druh průkazu může mít pozitivní dopady na ty občany, kteří jsou zrakově postiženi, jejich zdravotní stav nevyžaduje dopomoc průvodce, proto jim náleží průkaz ZTP. Jedná se o osoby se silným zbytkem zraku, o osoby barvo či šeroslepé.

Průkaz s označením ZTP/P přináší svému majiteli stejné výhody, jako držitelům průkazů TP a ZTP. K těmto výhodám jsou přidány dále: bezplatná přeprava vodícího psa, pokud občana nedoprovází průvodce. Tato přeprava se týká jak v městské hromadné dopravě, tak ve spojích dálkové dopravy (vlaků + autobusů). Držiteli průkazu též náleží bezplatná přeprava průvodce v městské i dálkové hromadné dopravě. Průvodci může být poskytnuta též sleva na divadelní či jiné kulturní akce. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 36). Průkaz ZTP/P přináší nejvíce výhod, zároveň se však jedná o občana se zvlášť těžkým zdravotním postižením, který potřebuje velkou dopomoc svého průvodce. Slevy v dopravních prostředcích a jejich výše stanoví přesně zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Dopravce je tudíž musí držiteli poskytnout, předložili-li držitel svůj průkaz ve veřejné dopravě.

Pokud jde o akce kulturní a společenské, je poskytnutí či neposkytnutí slevy vázáno na rozhodnutí pořadatele, zda slevu poskytne a v jaké výši. *Např. na představení Jihočeského divadla je poskytována sleva 50 % držitelům průkazů ZTP a ZTP/P, u držitelů průkazů ZTP/P je poskytnuta sleva i průvodci.* (www.jihoceskedivadlo.cz, navštívené dne 15. ledna 2013)

Je nepsaným pravidlem, že instituce zřizované státem, krajskou či městskou samosprávou, slevy pro držitele těchto průkazů poskytují. I zařízení ve vlastnictví soukromém jsou ochotny slevu poskytnout, mnohdy však záleží na domluvě s tímto zařízením.

Výhody pro držitele průkazů pro osoby se zdravotním postižením dle jiných

právních předpisů. Určitá zvýhodnění lze najít i v jiných zákonech, než jen v zákoně o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Poplatky, které jsou vybírány za využití dálnic, nemusí hradit držitelé průkazu ZTP a ZTP/P. U obou druhů průkazů musí však být splněna podmínka, že držitelem vozidla je buďto zdravotně postižená osoba sama anebo vozidlo patří její osobě blízké. (Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích, § 20a) Úlevu od zpoplatnění dálnic tak nemůže uplatnit osoba, která je převážena např. sousedem, známým či kamarádem. Problém může mít i osoba zrakově postižená, která s ohledem na svůj zrakový handicap nemusí chtít vlastnit sama motorové vozidlo a nechá se vždy někým jen převážet. Další úlevu, byť ji osoba se zdravotním postižením dle mého názoru nevyužívá denně, najdeme v zákoně o odpadech.

Od poplatků za přeregistraci použitých vozidel kategorií M1 a N1 jsou osvobozeni držitelé průkazů ZTP a ZTP/P. Výše poplatku, od kterých může být držitel těchto průkazů osvobozen jsou 3000 Kč, 5000 Kč a nebo 10000 Kč. Poplatek vybírá a jeho výši určuje obecný úřad s rozšířenou působností. (Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech, § 37e). Tuto úlevu mohou využít osoby s tělesným postižením a pokud je vlastníkem vozidla osoba zrakově postižená, může svůj nárok také uplatnit.

Za významné považuji následující osvobození od placení daně z nemovitosti. O placení daně z nemovitosti jsou osvobozeny domy, jež jsou ve vlastnictví držitele průkazu ZTP a ZTP/P, slouží-li tyto domy k jejich trvalému bydlení. Osvobození od daně z nemovitosti se pro tyto držitele vztahuje i na vlastnictví rekreačních objektů. (Zákona č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitostí, § 1). Toto osvobození má velký význam pro ty, jež žijí sami ve svém domě a jejich dům je v jejich vlastnictví.

Nezbytnou pomůckou pro osoby se zdravotním a zrakovým postižením je telefon. Z důvodu omezených možností kontaktů s druhými lidmi využívají tito lidé telefon velmi často a je pro ně potřebnou pomůckou. Proto je na osoby se zdravotním postižením pamatováno i v zákoně o elektronických komunikacích. Je těmto osobám poskytována sleva s ohledem na jejich nízké příjmy a špatnou sociální situaci, neboť by si někteří občané nemohli dovolit provozovat každý měsíc telekomunikační služby, které stojí několik stovek Kč měsíčně. Držitel průkazu ZTP z důvodu praktické hluchoty má nárok na poskytování telekomunikačních služeb. Tento nárok může uplatnit také držitel průkazu ZTP/P a také příjemce příspěvku na péči ve II. až IV. stupni závislosti. Podnikatel, který poskytuje telekomunikační služby má za povinnost

zajistit pro tyto občany dostupnou službu v oblasti telekomunikace. Občané se prokazují podnikateli poskytující tyto služby svými doklady, jež stanoví vláda ve svém nařízení. Ztrátu, kterou při poskytování telekomunikačních služeb poskytovatel utrpí, je tomuto podnikateli kompenzována státem. Telekomunikační úřad sleduje každý rok dostupnost služeb na podkladě průměrné mzdy, vývoji inflace a příjmů domácnosti. (Zákon 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích, § 4)

Je-li občanovi přidělen průkaz ZTP či ZTO/P, může si na obecním úřadě podat žádost o přidělení parkovacího průkazu. Úřad občanovi vydá určité označení, které jej opravňuje parkovat na místech vyhrazených osobám se zdravotním postižením. V případě, kdy je to naléhavé, může držitel této kartičky vjíždět do pěší zóny, do zákazu vjezdu. To vše za předpokladu, že neohrožuje bezpečnost druhých a že se jedná o čin, který je učiněn na nezbytně dlouhou dobu. (Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, § 10). V zákoně se nehovoří o žádném finančním zvýhodnění v případě platby za parkování. Praktické zkušenosti říkají, že skutečnost, zda je držitel průkazů ZTP a ZTP/P osvobozen od placení za parkování, záleží na provozovateli parkovišť.

Různé druhy poplatků mohou vybírat obce, ve kterých má občan trvalé bydliště, nebo obce, jež jsou jinými občany navštěvovány za účelem vjezdu, rekreace či lázeňského pobytu. Tyto poplatky upravuje zákon o místních poplatcích z roku 1990 v současném znění. U některých poplatků pamatuje i na držitele průkazu ZTP a ZTP/P. Poplatek ze psů ve výši 1500 Kč za jednoho psa za jeden kalendářní rok vybírá obec, kde má občan trvalé bydliště. Od poplatků za vodícího psa jsou osvobozeny osoby nevidomé a ti, co vodící psy cvičí pro tento účel. Osvobození od poplatků se týká též osoby, která je držitelkou průkazu ZTP/P. (zákon 565/1990 Sb. o místních poplatcích, § 2)

Z výše uvedeného vyplývá, že průkaz ZTP žádné úlevy na poplatek ze psa nepřináší. Pouze u průkazu ZTP/P, což je občan s těžkým zdravotním postižením, lze uplatnit nárok na osvobození od tohoto poplatku, i přes to, že se nejedná o osobu nevidomou. Osoba nevidomá je zvláštní kategorie osob, na které se také osvobození od poplatku vztahuje.

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve výši 15 Kč denně, nehradí držitel průkazu ZTP/P včetně jejich průvodců. Poplatek odpouští obec, kde se handicapovaná osoba rekreuje či kde pobývá v lázních. (Zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích,

§ 14) Zde opět neplatí žádná úleva pro držitele průkazu ZTP. Tito držitelé hradí i tento poplatek v plné výši. Odpuštění tohoto poplatku má pro nevidomé osoby velký význam, neboť by mohlo dojít k situaci, že by tato osoba musela hradit tento poplatek dvakrát. Za sebe i za svého průvodce. Pokud se jedná např. o třítydenní pobyt, mohlo by jít o velkou finanční zátěž pro takového občana, přihlédneme-li k jeho příjmu. Poplatek za užívání veřejného prostranství není vybírán od osob, jež jsou zdravotně postižené a užívají-li toto prostranství k trvalému parkování v místě svého bydliště. (Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích, § 14) Zde se nehovoří o žádném typu průkazu, při žádost o toto parkovací místo se pravděpodobně občan stejně tímto průkazem prokáže, bude-li jej vlastnit. Poplatek za povolení vjezdu do vybraných míst může činit 20 Kč za den. Poplatek neplatí zdravotně postižené osoby, držitelé průkazu ZTP a jejich průvodci. (Zákon 565/1990 Sb. o místních poplatcích, § 14)

Z výše citovaného zákona plyne, že zde není rozlišeno, zda má občan průkaz ZTP či ZTP/P, což je jednodušší pro orientaci. Důležité je např. pro osoby nevidomé, že je zde pamatováno i na vjezd jejich průvodců. Je-li jeden z manželů držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka, kterou by pracující manžel odvedl na dani o dvojnásobek slevy na každého poplatníka. U pracujícího občana, který je držitelem průkazu ZTP/P se sleva na dani zvyšuje o 1640 Kč. Tato sleva se připočte ke slevě 24840 Kč.

Dokladem o všech přiznaných daňových výhodách je předložení průkazu ZTP/P popřípadě dokladu o plném invalidním důchodu. (Zákon 586/1992 Sb. o dani z příjmu, § 35) Tato sleva je pro daňové poplatníky, kteří jsou držiteli průkazu ZTP/P, velice významná a přínosná. Např. osoby se zrakovým a kombinovaným postižením mají vysoké náklady, které jsou spojeny s jeho docházkou do zaměstnání a s asistenčními službami, bez kterých se daný člověk při svém zaměstnání neobejde.

Snížený vyměřovací základ při placení zdravotního pojištění z výdělečné činnosti se vztahuje mimo jiné na držitele průkazů ZTP i ZTP/P. (Zákon č. 592/1992 o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, § 3) Jedná se o podporu ze strany státu pro občany s těžkým zdravotním postižením, které je stvrzeno držením průkazů ZTP a ZTP/P.

Některé úlevy pro držitele průkazů ZTP a ZTP/P přináší také zákon o správních poplatcích. Od poplatku ve výši 30 Kč při provedení ověření podpisu či razítka jsou osvobozeny osoby, které vlastní průkaz ZTP a ZTP/P. (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, § 14)

Jedná se o podporu, která není využívána každý den, ale považuji ji za přínosnou ve směru zvýšených nákladů na dopravu při návštěvě těchto úřadů. Od poplatku za stavební povolení, které spočívá v přestavbě či opravě bytu, kde má občan trvalý pobyt, jsou osvobozeni držitelé průkazu ZTP a ZTP/P. (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, § 14) Tato sleva je přínosem pro osoby, které si potřebují upravit bezbariérový byt, ne pro osoby, které si byt přestavují kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu. Při zápisu do rejstříku vozidel se čtyřmi koly jsou osvobozeni držitelé průkazů ZTP a ZTP/P. Výše poplatku by činila 800 Kč. Osvobození od poplatku platí také v případě, že si jde osoba s průkazem ZTP a ZTP/P vyzvednout řidičský průkaz. Tento poplatek by jinak činil 50 Kč. (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, § 14)

Za nejvýznamnější považuji slevu, která umožňuje bezplatný zápis motorového vozidla pro osoby s tělesným postižením a pro osoby, které jsou např. zrakově znevýhodněné a dovážku motorovým vozidlem budou často využívat. Za provedení technické kontroly u vozidla, které je po přestavbě či rekonstrukci, neplatí držitelé průkazů ZTP a ZTP/P žádný poplatek. (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, § 14)

Tuto úlevu lze považovat za užitečnou, neboť úpravy vozidla se mnohdy dějí kvůli zdravotnímu postižení těchto osob.

Od poplatků ke zřízení místa na parkování jsou osvobozeni dle zákona o správních poplatcích občané, kteří jsou držiteli průkazu ZTP/P a ZTP. (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích, § 14) Tuto věc lze považovat za užitečnou z důvodu, že některé osoby se bez vozidla nemohou díky zdravotnímu stavu obejít. Osobám nevidomým by bez přítomnosti motorového vozidla mohla být stížena možnost dopravy např. z vesnic do měst.

2. Invalidní důchody

2.1. Pozice a význam v aktuálním systému sociálního zabezpečení v České republice

Podle konvence Mezinárodní organizace práce č. 102 z roku 1952 je invalidita předmětem sociálního zabezpečení. (Krebs, V., 2002, str. 127) Na základě této patologické sociální události se vyplácí invalidní důchody. (Vostatek, J., 1995, 1996) V aktuálních podmínkách systému sociálního zabezpečení České republiky představují součást jeho I. pilíře – sociální pojištění (důchodové pojištění). (Krebs, V.: Sociální politika, 2002, str. 129) To je jedním z hlavních důvodů, proč je tato kapitola věnována právě oblasti invalidních důchodů. Mnohdy tyto dávky představují jediný příjem osob zdravotně postižených u skupiny osob s kombinovaným postižením.

Invalidní důchody jsou přiznávány a vypláceny těm občanům, kteří ztratili způsobilost pracovat díky svému zdravotnímu stavu. Předpokladem pro zahájení úvah o přiznání a výši invalidního důchodu je lékařské stanovisko, že se u daného občana jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. (Tröster a kol., 2010, str.230)

Od lékařské posudkové služby se při posuzování invalidity očekává, že bude zohledňovat zachovaný pracovní potenciál, možnost stabilizace zdravotního stavu a schopnost rekvalifikace pojištěnce. (Tröster, P., a kol.,2010, str.238) Posudek o invaliditě potřebný k přiznání invalidního důchodu provádí lékařská posudková služba České správy sociálního zabezpečení při Okresní správě sociálního zabezpečení. Rozhodnutí o výši a stupni invalidního důchodu vyhotovuje ČSSZ v Praze, která také invalidní důchody vyplácí.

2.2. Způsob podání a vyřizování žádosti o invalidní důchod

Žádost o invalidní, starobní i pozůstalostní důchody se podává na okresní správě sociálního zabezpečení. Tato žádost musí být předložena v písemné formě.

Okresní správa sociálního zabezpečení s klientem sepisuje žádosti o starobní i invalidní důchody. Okresní správa sociálního zabezpečení může též nabídnout odbornou pomoc a odborné poradenství v oblasti důchodového i nemocenského pojištění. (Zákon č. 582/1992 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) Klient může okresní správu sociálního zabezpečení navštívit ještě před podáním žádosti o invalidní důchod,

aby se dozvěděl, jaké náležitosti včetně přiložených dokumentů musí žádost o invalidní či jiný důchod obsahovat. Pokud se jedná o situaci složitějšího druhu, může klient navštívit okresní správu sociálního zabezpečení, aby se zde dozvěděl, kolik let musí být pojištěn pro vznik nároku na určitý druh důchodu.

Česká správa sociálního zabezpečení rozhoduje na základě podané žádosti o výši důchodu a zajišťuje výplatu těchto důchodů. Zasílá rozhodnutí o výsledku posouzení a o výši a stupni přiznaného důchodu. Česká správa sociálního zabezpečení rozhoduje o námitkách, které jsou podány proti rozhodnutí např. o invalidním důchodu. (Zákon č. 582/1992 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) Nesouhlasí-li žadatel se stanoviskem české správy sociálního zabezpečení, může podat žalobu o přezkum rozhodnutí u krajského soudu. Jedná se o správní žalobu, poplatky se z ní neplatí.

Žádá-li občan o jeden z druhů invalidních důchodů, je potřeba, krom splnění doby sociálního pojištění potřebné pro získání důchodu, splnit kritéria, která požaduje zákon o důchodovém pojištění a to kritéria poklesu pracovní schopnosti. Posudek, potřebný pro přiznání či nepřiznání invalidního důchodu, zhotovuje okresní správa sociálního zabezpečení. (Zákon č. 582/1992 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení)

Podá-li si občan u okresní správy sociálního zabezpečení žádost o důchod invalidní, je jeho žádost okresní správou zpracována a občan je předvolán k posudkové komisi, která si před jeho předvoláním vyžádá kopie dokumentace o zdravotním stavu a správu od ošetřujícího lékaře. Klientovi poté sdělí, jaký druh, v případě nároku na invalidní důchod, se rozhodl přiznat. Klient poté dostane rozhodnutí, které vyhotoví česká správa sociálního zabezpečení.

Do doby, než je klientovi vyplácen důchod v pravidelných splátkách, je klientovi vyplacena záloha na důchod. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 58) Tento druh zálohy na důchod je využíván proto, aby klient nezůstal bez prostředků, než proběhne a skončí řízení o přiznání jeho důchodu.

2.3. Okruh osob, mající nárok na invalidní důchod

Na invalidní důchod má nárok každý občan, který splní podmínky dané zákonem o důchodovém pojištění. Základní podmínky pro získání invalidního důchodu jsou: splnění potřebné doby pojištění, nebo vznik invalidity vlivem pracovního úrazu

a nedosažení věku potřebného pro přiznání starobního důchodu.(Zákon č. 155/1995 o důchodovém pojištění, § 38) Jestliže pojištěnec dosáhl věku, který je v daném roce věkem pro odchod do důchodu, je mu vyměřen důchod starobní, ze kterého pro pojištěnce plyne skutečnost, že mu tento důchod je přiznán již na neomezeně dlouhou dobu. U důchodu invalidního dochází ke kontrolám zdravotního stavu a může být v průběhu života odebrán, nebo změněn stupeň invalidity. Aby mohl být pojištěnec uznán invalidním, musí být pokles jeho schopnosti pracovat nejméně o 35 %. Po té je zařazen do některých stupňů invalidního důchodu. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 39)

2.4. Druhy invalidních důchodů a způsob posuzování kurčení stupně invalidity

Jelikož zákon vymezuje druhy invalidních důchodů celkem stručně a jde spíše o vymezení procentuelní hranice pracovní neschopnosti, dovolím si přímo odcitovat znění Zákona č. 155/1995 o důchodovém pojištění, který druhy invalidních důchodů vyjmenovává:

„Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,

b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,

c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.“ (Zákon č. 155/1995 o důchodovém pojištění, § 39)

Pracovní schopností je rozuměno tak, že se při posuzování zdravotního stavu pro přiznání invalidního důchodu přihlédne k fyzickým, smyslovým a duševním možnostem. Přihlédne se též k dosaženému vzdělání a k dosavadním pracovním zkušenostem. (Zákon č.155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 39)

Rozhodne-li se pojištěnec podat žádost o invalidní důchod, dostane jeho žádost k posouzení lékařská posudková služba, konkrétně lékař okresní správy sociálního zabezpečení. Po vyžádání všech potřebných dokumentů lékař hodnotí zejména tyto skutečnosti: zda jde o zdravotní postižení, které má dopad na omezení pracovní činnosti, zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, jak je osoba adaptována na své zdravotní postižení. Udá, zda je osoba schopna rekvalifikovat se na jiný druh práce. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění)

2.5. Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod

Myslel jsem, že nebudu podrobněji tuto problematiku rozvádět, neboť mám za to, že tento problém vždy budou s žadatelem o dávku důchodového pojištění řešit pracovnice okresní správy sociálního zabezpečení. Po určitém čase jsem ale došel k názoru, že ke změně zdravotního stavu (např. ke ztrátě zraku, sluchu či ke ztrátě hybnosti) může dojít v průběhu života, ne vždy se totiž jedná o postižení vrozené či získané v dětství. Je tudíž nutné, aby každý jedinec, který dosud netrpí nějakým handicapem, byl důchodově pojištěn, nebo měl alespoň náhradní dobu, která se do důchodového pojištění počítá. Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění stanoví doby, po které je nutné být sociálně pojištěn následovně:

„Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku

a) do 20 let méně než jeden rok,

b) od 20 let do 22 let jeden rok,

c) od 22 let do 24 let dva roky,

d) od 24 let do 26 let tři roky,

e) od 26 let do 28 let čtyři roky a

f) nad 28 let pět roků. Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity.“ (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 39)

2.6. Výše invalidního důchodu a jeho zvyšování - valorizace

Výše všech druhů důchodů se skládá z procentní a základní výměry. Základní výměra se určuje předpisem MPSV a stanoví se na základě procentuelního určení průměrné mzdy. Výše procentní výměry je stanovena procentní sazbou z vyměřovacího základu. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 39)

Nemá smysl zde přesně rozepisovat redukční hranice, způsob určení procentuelní výměry ani výměry základní, neboť se domnívám, že tyto číselné operace budou vždy záležet na pracovnicích okresní či české správy sociálního zabezpečení. V různých občanských poradnách, kde jsem mohl být přítomen, odkazovaly pracovnice těchto poraden na okresní správu sociálního zabezpečení, pokud se klient dokazoval na přesnou výši svého starobního či invalidního důchodu.

Nedílnou součástí dávek důchodového pojištění je jejich pravidelné navyšování, které reaguje na vývoj cen a mezd v zemi. Důchody se zvyšují tak, aby navýšení důchodů pokrylo růst cen (100%) a 1/3 reálních mezd. Důchody se zvyšují zpravidla k 1. lednu následujícího roku, mimořádné navýšení důchodů je možné pouze v případě, že se zvýší inflace o 5 % v kalendářním měsíci, po kterém má následovat zvýšení důchodů. Pro roky 2013 až 2015 se budou penze valorizovat dle vzorce – 1/3 reálné mzdy a 1/3 inflace. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 67)

Z pravidla v období června - září vydává MPSV předpis, ve kterém stanoví výši procentní základní výměry a výši, o kterou má být důchod navýšen.

2.7. Invalidní důchod a pracovní činnost jeho poživatelé

Z části zákona o důchodovém pojištění, která je věnována invalidním důchodům, vyplývá, že si pojištěnec může k invalidnímu důchodu přivydělat tolik, kolik je v jeho možnostech a silách.

Při posuzování zdravotního stavu se hodnotí rozsah pracovní činnosti, na který má vliv zdravotní stav pojištěnce. U invalidních důchodů pro invaliditu III. stupně se dále hodnotí, zda pojištěnec je či není schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 39)

Dovětek o výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek má velký význam pro osoby tělesně nebo smyslově postižené. Zcela mimořádnými podmínkami jsou: úprava pracoviště a dosavadních pracovních nástrojů u osob tělesně či smyslově postižených, předčitatelské a tlumočnické služby na pracovišti a služby osobní asistence. (Vyhláška MPSV č. 359/2009 Sb. o posuzování invalidity, § 6)

U těchto osob se při posuzování nehodnotí, zda a kolik hodin mohou či nemohou pracovat, je zde opravdu kladen důraz na skutečnost, že takto posouzená osoba může svoji výdělečnou činnost vykonávat za zcela mimořádných podmínek. Toto ustanovení je kladné v tom smyslu, že nikdo nesleduje, jak dlouho tito lidé pracují a že nemají při opakovaném posuzování problémy s tím, kolik hodin denně pracují či nepracují. Pokud má daný občan štěstí a možnost, může vykonávat pracovní činnost např. i na sedm hodin denně. Otázkou zůstává, zda sežene pojištěnec takové zaměstnání, které může za těchto mimořádných podmínek vykonávat.

Vyhláška 359/2009Sb. o posuzování invalidity je prováděcí předpis k zákonu

o důchodovém pojištění, zejména o podrobném rozpracování náležitostí a formy posudku o invaliditě. Je zde vyjmenován seznam nemocí a postižení, jimž je přiřazeno určité procentuelní ohodnocení, které vyjadřuje právě ono omezení ve výdělečné činnosti, dle kterého se přiznává určitý druh invalidního důchodu.

2.8. Invalidní a starobní důchod

Doba pobírání invalidního důchodu III. stupně se plně počítá jako doba placení sociálního pojištění pro nárok na starobní důchod. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 31) Při pobírání invalidních důchodů III., II. a I. stupně je za občana hrazeno zdravotní pojištění státem. (Zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, § 3) Dobu sociálního pojištění potřebnou pro vznik nároku na starobní důchod si musí občan, který pobírá invalidní důchod II. a I. stupně, zajistit např. prací na částečný úvazek či prací z domova, ze které bude odváděno sociální pojištění.

Invalidní důchody se v roce, ve kterém pojištěnec dosáhne věku potřebného pro přiznání starobního důchodu, transformují na důchody starobní. Doloží-li pojištěnec, že při pobírání invalidních důchodů pracoval, občanovi je přiznán důchod ve vyšší výši. Pokud by nově vypočtený starobní důchod byl nižší, než částka důchodu invalidního, ponechá se starobní důchod v té samé výši, v jaké byl vyměřen a vyplácen důchod invalidní. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění § 39)

3. Benefity vyplývající z legislativy pro držitele invalidních důchodů

Pokud se občan důsledkem zhoršení zdravotního stavu dostane do situace, kdy je uznán plně či částečně invalidním, přiznávají tomuto občanovi české zákony určité „zvýhodnění“, která mají kompenzovat snížený příjem, který pro občana plyne mnohdy jen z invalidního důchodu anebo ze mzdy, která je mnohdy mnohem nižší, než u občana zdravého. Tyto benefity osvobozují příjemce invalidních důchodů od určitých plateb a poplatků, které je jinak nezbytné uhradit.

Platbu, kterou je každý měsíc nutno zaplatit, je úhrada zdravotního pojištění. Stát je plátcem zdravotního pojištění za poživatele invalidních důchodů pro invaliditu I. až III. stupně. (Zákon 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění, § 7) Tato úleva je významná pro všechny příjemce invalidních důchodů, obzvláště v případě, kdy poživatel invalidního důchodu nemá žádný jiný příjem z výdělečné činnosti.

Pro občany se zrakovým postižením je tato úleva též nezbytná, neboť v případě, že nemají tito lidé zaměstnání, bylo by po nich pojistné vymáháno i s pedální přírůžkou. V zákonech je též pamatováno na pracující poživatele invalidních důchodů. Pokud je zaměstnanec zaměstnán u firmy, která zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením a je tomuto zaměstnanci přiznán jeden z invalidních důchodů, je vyměřovací základ pro tuto osobu částka, která přesahuje vyměřovací základ u osob, za které pojištění platí stát. (Zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, § 3)

Z výše uvedeného vyplývá, že pracující invalidní důchodce má slevu na placení veřejného zdravotního pojištění. Tato sleva byla poskytnuta z důvodu, že osoby se zdravotním postižením mají zvýšené náklady na docházení do zaměstnání a náklady se zvyšují též jejich zaměstnavateli.

Osoby se zrakovým postižením mnohdy potřebují i asistenci či pomoc při vykonávání svého zaměstnání. Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi žádné zvláštní výhody pro občana pobírající invalidní důchod nezajišťuje. Poživatel invalidního důchodu je zmíněn jen v jedné souvislosti. Osoba, která není v zaměstnaneckém poměru a při tom není vedena v seznamu uchazečů o zaměstnání, nemůže být uznána za osobu, která má nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi. Výjimkou může být osoba, která je poživatelem starobního nebo invalidního důchodu

pro invaliditu III. stupně. (Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi, § 16)

Z výše uvedeného můžeme vyrozumět skutečnost, že pokud občan, který splní majetková a sociální kritéria pro přiznání dávek pomoci v hmotné nouzi, ale není při tom uchazečem o zaměstnání a nesnaží se o výdělečnou činnost, nemůže získat pomoc z těchto dávek. Pokud je občan plně invalidní, může z těchto důvodů o dávku požádat a splní-li test příjmů a jiná sociální kritéria, může mu být dávka přiznána.

Pro osoby se zrakovým postižením je dle názoru autora důležitá skutečnost, že dostane-li se do situace, ve které by mu nestačil na úhradu základních životních potřeb invalidní důchod, může se pokusit o dávky pomoci v hmotné nouzi požádat. Na příjemce invalidních důchodů musí být též pamatováno v zákoně, který řeší důchodové pojištění a nárok na starobní důchod. Důchodového pojištění je účasten též poživatel invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. (Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, § 5)

Občan, kterému je přiznán invalidní důchod pro invaliditu III. stupně je účasten důchodového pojištění a to v tom smyslu, že po dosažení důchodového věku je mu přiznán důchod starobní. Pro osoby se zrakovým postižením je tato část zákona o důchodovém pojištění důležitá, neboť mnoho z těchto občanů jsou poživateli plného invalidního důchodu a nemají žádné zaměstnání. V tom případě je jim totiž doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně započítávána jako doba pojištění, byť klient důchodového pojištění žádné zaměstnání ze zdravotních či jiných důvodů vykonávat nemůže. Pokud je občan zrakově postižený a má přiznán invalidní důchod pro invaliditu I. a II. stupně, musí si sehnat nějaké zaměstnání, ze kterého bude placeno sociální pojištění, aby měl časem nárok na důchod starobní a získal tak potřebnou dobu sociálního pojištění. V zákoně o nemocenském pojištění je na poživatele invalidních důchodů pamatováno také. *Poživatel starobního nebo invalidního důchodu III. stupně má nárok na vyplácení nemocenského pojištění nejdéle do 70 dní od početí čerpání dávky nemocenského pojištění.* (Zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění, § 28) Tato věta je důležitá zejména pro poživatele invalidního důchodu III. stupně, platí-li si tento uživatel nemocenské pojištění ze své výdělečné činnosti.

Pro osoby se zrakovým postižením je toto ustanovení důležité v případě, že daný občan pracuje a současně pobírá invalidní důchod pro invaliditu III. stupně. Z výše uvedeného zákona vyplývá, že poživatel invalidního důchodu pro invaliditu I. a II. stupně mohou pobírat dávky z nemocenského pojištění stejně dlouho, jako občan bez

nároku na jakýkoli důchod. Omezení doby možnosti pobírání dávek nemocenského pojištění pro pobíratele starobního a plného invalidního důchodu plyne pravděpodobně z toho, že osoba pobírající plný či starobní důchod je finančně zajištěna právě z důchodu, který jí náleží a proto ji je zkrácena doba pobírání pojištění nemocenského. Zároveň je u těchto osob splněna podmínka sociálního pojištění, neboť poživatel invalidního důchodu III. stupně a důchodu starobního sociální pojištění hradit nemusí.

Poživatelé invalidního důchodu pro invaliditu I. a II. stupně mají povinnost, aby jim vznikl nárok na důchod starobní, být sociálně pojištěn a proto je jim dána možnost čerpat dávky nemocenského pojištění tak, jako občanům bez jakéhokoli druhu důchodu. Na poživatele invalidních důchodů pamatuje v některých částech i zákoník práce. Vybral jsem pro tuto kapitolu oblast stravování těchto osob či jejich odměňování. Zaměstnavatel může poskytnout zaměstnanci odměnu zejména při životním jubileu, při přiznání invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně a při přiznání starobního důchodu. (Zákoník práce – Zákon č. 262/2006 Sb., § 224) Toto ustanovení neukládá zaměstnavateli povinnost k vyplácení odměny, jedná se spíše o doporučení, kdy odměnu vyplatit.

Pro osoby se zdravotním, tedy i zrakovým postižením se dle názoru autora jedná spíše o zadosti učinění od zaměstnavatele, který tak ocení jejich práci do doby, než se tyto lidé stali plně invalidní. Takováto odměna může invalidnímu člověku pomoci překlenout alespoň část období, než si občan sežene takové zaměstnání, které odpovídá např. zdravotnímu stavu a možnostem po změně životní situace. Bylo-li dohodnuto v kolektivní smlouvě či určeno vnitřním předpisem, je možné zvýhodněné stravování poskytovat také bývalým zaměstnancům pobírajícím starobní či invalidní důchod pro invaliditu III. stupně. (Zákoník práce – Zákon č. 262/2006 Sb., § 236) Toto ustanovení lze považovat též za velmi užitečné. Pokud osoba byla zaměstnána např. v továrně, ve které se zvýhodněné stravování zaměstnancům nabízelo, je pro ni možnost i nadále se stravovat po přiznání invalidního důchodu velmi sociálně i ekonomicky přínosná.

Osoba se zrakovým postižením může i nadále být v kontaktu s kolektivem, se kterým se při docházce do zaměstnání setkávala a také má částečně zajištěnu možnost naplnění jedné z životních potřeb – stravování, neboť při oslepnutí je mnohdy velice obtížné, naučit se v brzké době takovým dovednostem, jakými jsou vaření a péče o domácnost.

Na poživatele invalidního důchodu musí být též pamatováno v zákoně o doplňkovém

spoření na důchod. Je-li občan poživitelem invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně, může mu být vyplacena naspořená částka, trvá-li spoření alespoň 36 měsíců. (Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření, § 20) Možnost výběru naspořených prostředků je pro osoby se zdravotním postižením velice důležitá. Pokud-li pracují, mohou si svoji naspořenou částku vybrat v momentě, stanou-li se invalidní ve III. stupni, aniž by dotyčná osoba čekala, až dosáhne stanoveného věku pro výplatu naspořených prostředků.

Pro poživitele invalidních důchodů se zrakovým postižením se též může jednat o dobrou možnost, jak i při pobírání invalidního důchodu naspořit a zhodnotit finanční prostředky. Je zde totiž možné i při pobírání invalidního důchodu spořit a po třech letech si vybrat naspořené prostředky i se státním příspěvkem. Lze si tak dle mého názoru například našetřit na nákup nějaké pomůcky či služeb, které nejsou hrazeny z jiných zdrojů a ze zdravotního pojištění.

O poživitelích invalidních důchodů je též psáno v zákoně o zaměstnanosti. Této problematice se budu věnovat v páté kapitole své práce.

Zákon o místních poplatcích umožňuje snížení poživitelů invalidního důchodu jen u jednoho poplatku.

Sazba poplatku ze psa může činit až 1500 Kč za rok. Pokud je držitel psa poživitelem starobního či invalidního důchodu, činí poplatek z jednoho psa až 200 Kč za rok. (Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích)

Toto ustanovení nerozlišuje, jaký druh invalidního důchodu může žadatel o snížení poplatku uplatnit, proto z textu vyplývá, že tento nárok lze uplatnit u poživitelů všech druhů invalidních důchodů. Jediná podmínka zde platí a to, nepřítomnost dalšího příjmu mimo invalidní důchod.

Pro osoby se zrakovým postižením je tento druh snížení poplatku významný pouze tehdy, má-li takovýto občan psa jako zvíře domácí. Vlastní-li psa jako pomůcku k vodění, je držitel od poplatků ze psa osvobozen. (viz 1. kapitola)

Zákon o dani z příjmu přiznává držitelům invalidních důchodů možnost zvýšení slevy na dani z příjmu.

K částce 24840 Kč, což je daňová sleva na každého poplatníka, je příjemci invalidního důchodu I.a II. Stupně přičtena ještě 2520 Kč sleva na dani a příjemci invalidního důchodu III. Stupně sleva ve výši 5040 Kč. Tyto částky se přičítají k daňové slevě 24840 Kč za rok na poplatníka. (Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů)

Tento benefit pomáhá osobám se zrakovým i jiným zdravotním postižením kompenzovat např. náklady, které jsou spojeny s dojížděním do zaměstnání či s přípravou při vykonávání zaměstnání. Tato daňová sleva pomáhá také kompenzovat sníženou mzdu, kterou si občan se zdravotním postižením vydělá.

V této kapitole jsem se snažil shrnout ty benefity, které jsou určeny jednotlivci přímo, to znamená, že je může jednatlivec sám uplatnit. Existují určité zvýhodnění pro zaměstnavatele, kterým se budu věnovat v kapitole o zaměstnanosti osob se zdravotním postižením.

4. Dávky pro osoby se zdravotním postižením

4.1. Dávky pro osoby se zdravotním postižením do konce roku 2011

V minulých kapitolách své práce jsem se zabýval průkazami TP, ZTP a ZTP/P, invalidními důchody a výhodami, které jsou pro uživatele sociálního systému k dispozici, vlastní-li uživatel jeden z uvedených průkazů anebo je mu přiznán invalidní důchod I. až III. stupně.

Dávky pro osoby se zdravotním postižením v současné době upravuje zákon č. 329/2011 Sb., který byl přijat v roce 2011 v rámci tzv. sociální reformy 2011. Do konce roku 2011 se dávky pro osoby se zdravotním postižením přiznávaly dle vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb., kterou se prováděl zákon 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení.

Abychom mohli srovnat dvě právní úpravy, které poskytování dávek zdravotně postiženým osobám upravují a upravovaly, rozhodl jsem se popsat dávky pro osoby s handicapem dvojím způsobem.

Nejprve jsem se rozhodl popsat stav, který platil v systému dávek pro osoby se zdravotním postižením do konce roku 2011 a po té bude přiblížen současný stav této problematiky společně s novou právní úpravou.

Pokud hovoříme o osobách s handicapem, je zřejmé, že do této kategorie osob, patří i postižení zrakové, na které se budu i v této kapitole zaměřovat.

Do konce roku 2011 přiznával dávky osobám se zdravotním znevýhodněním obce, ve kterých měla těžce zdravotně postižená osoba trvalé bydliště, popřípadě trvalý pobyt.

Tato vyhláška se dle mého názoru dávkám pro osoby se zdravotním postižením věnovala zcela podrobně.

4.1.1. Jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek

Vyhláška stanovovala zvláštní pomůcky v zásadě jako pomůcky, které napomáhají zmírňovat dopady zdravotního postižení na občana, nebo které pomáhají občanovi připravit se na budoucí pracovní uplatnění.

Osobám se zrakovým postižením lze poskytnout finanční příspěvek na pomůcky, které jim umožňují získávat informace nebo styk s okolím díky hmatovým nebo sluchovým vjemům nebo prostřednictvím zbytku zraku. Lze poskytnout příspěvek také na pomůcku, která napomůže zrakově postižené osobě k přípravě na budoucí

pracovní uplatnění. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 46)

Seznam pomůcek, na které bylo možno příspěvek poskytnout, stanovila příloha č. 4. Vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb. Výše spoluúčasti je vždy určena tak, že je u každé pomůcky uvedena nejvyšší hranice, kolik může obec přispět. Za zajímavé lze považovat slovo může, neboť je zřejmé, že se nejedná o nárok. Pokud např. na určitou pomůcku mohla obec přispět částkou maximálně 100000 Kč, mohla obec přispět například pouze 50000 Kč.

4.1.2. Některé rehabilitační a kompenzační pomůcky pro zrakově postižené občany

Název pomůcky a nejvyšší výše příspěvku z pořizovací ceny:

kancelářský psací stroj 50 %, slepecký psací stroj 100 %, magnetofon, diktafon 100 % nejvýše 4500 Kč, čtecí přístroj pro nevidomé s hmatovým výstupem 100 %, Digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem 100 %, kamerová zvětšovací televizní lupa 100 %, digitální zvětšovací televizní lupa 100 %, tiskárna reliéfních znaků pro nevidomé 100 %, jehličková jednobarevná tiskárna 50 %, elektronický zápisník pro nevidomé s hlasovým nebo hmatovým výstupem 100 %, kapesní kalkulačtor s hlasovým výstupem 100 %, slepecké hodinky a budíky s hlasovým nebo hmatovým výstupem 50 %, měřicí přístroje pro domácnost s hlasovým nebo hmatovým výstupem 50 %, indikátor barev pro nevidomé 100 %, Elektronická orientační pomůcka pro nevidomé a hluchoslepé 100 %, dvoukolo 50 %. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 33)

Výčet pomůcek byl ve vyhlášce stanoven tak, aby se do určité míry mohl aktualizovat a to tak, jak se vyvíjel technický pokrok a jak pomůcky přicházely na trh. Na tomto místě by stálo za osvětlení některých pojmů, abychom věděli, pod kterým názvem se skrývá jaká pomůcka. Jedná se spíše o přiblížení výčtu těchto pomůcek.

Kancelářský psací stroj se v poslední době dle mého názoru u osob se zrakovým postižením vyskytuje již velmi sporadicky. Nahradil jej totiž počítač, který má k dispozici běžnou klávesnici, jejíž využívání a základy prstokladu se osoba s těžkým zdravotním postižením učí již na základní škole.

Slepecký psací stroj, u nevidomých nazvaný pachtův psací stroj byla a dle mého názoru stále je základní pomůckou, se kterou se nevidomý člověk setká při výuce na začátku své školní docházky, kdy se učí číst a psát v Braillově písmu. písmu.

Diktafon a magnetofon využívají osoby se zrakovým postižením například při poslouchání načtených knih pro nevidomé nebo k nahrávání informací, výuky či jiných

materiálů, které si osoba se zrakovým postižením s obtížemi zapíše, nebo nezapíše vůbec.

Čtecí přístroj pro nevidomé s hmatovým výstupem je v terminologii pomůcek pro nevidomé nazván braillovský řádek. Jedná se o zařízení, které je připojeno k počítači nebo k notebooku a osoba se zrakovým postižením si může hmatem přečíst to, co se objeví na počítačové obrazovce.

Digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem je zkráceně nazván počítač s hlasovým výstupem. Jedná se o běžný stolní počítač, který je vybaven softverem, který odečítá napsaný text na obrazovce a převádí jej do hlasové řeči.

Digitální televizní a digitální kamerové lupy jsou pomůcky pro osoby s takovým zrakovým postižením, které těmto osobám ještě dovoluje přečíst černotiskový text, který je těmito lupami zvětšen do velké černotiskové podoby.

Tiskárna reliéfních znaků pro nevidomé slouží nevidomým osobám k vytištění textu do braillova písma. Tato pomůcka může například usnadnit studium osob se zdravotním postižením, kdy je možno si takto vytisknout učebnici, či jiný podobný studijní materiál. Jehličková jednobarevná tiskárna je běžná tiskárna, která může být součástí každého počítače. Proplácena mohla být z důvodu nutnosti tisku některých dokumentů, které nevidomí občané například odnášeli na úřady a mohli tak mít styk se zdravou veřejností.

Elektronický zápisník pro nevidomé s hlasovým nebo hmatovým výstupem je přenosný notebook. Ten může pomoci osobám se zrakovým postižením například při studiu na všech stupních vzdělávání a být v kontaktu s veřejným děním a životem i mimo bydliště handicapovaného.

Kalkulátor, hodinky a budíky s hlasovým výstupem jsou svým určením pomůcky, které využívá každý „zdravý“ člověk, jen s tím rozdílem, že jsou vybaveny hlasovými výstupy.

Měřicí přístroje pro domácnost jsou přístroje, které též využívá téměř každá domácnost, jen opět disponují hlasovým výstupem. Do této kategorie se řadí například teploměr, mluvicí kuchyňská váha a v neposlední řadě mluvicí osobní váha.

Dvoukolo slouží jako možnost sportu a pohybu osobám se zrakovým postižením. Osoby se zrakovým postižením mají vlivem svého zdravotního stavu a vlivem svého postižení menší možnost sportovního vyžití a tím i omezenější množství pohybu. Proto vyhláška počítala s dvoukolem, na kterém handicapovaný může se svým průvodcem a řidičem

podnikat cyklistické výlety a zařadit se tak do společnosti „zdravých“ lidí.

Obce o výši přiznaných příspěvků rozhodovaly na základě žádosti klienta, ke které musel doložit svůj příjem, příjem osob žijících s tímto občanem v domácnosti a fakturu s cenou požadované pomůcky. Vyhláška však neuváděla žádné hranice příjmů, které by určovaly, kdy je možné pomůcku proplatit a kdy nikoliv. Příjmy byly pouze orientačním vodítkem.

Výhodou tohoto právního předpisu bylo, že klient mohl dostat vždy tu nejvyšší možnou výši příspěvku, kterou garantovala vyhláška. Nevýhodou však bylo, že vždy záviselo na rozhodnutí jednotlivých úřadů, která se mohly lišit.

4.1.3. Příspěvek na úpravu bytu

Každý se může dostat do situace, kdy ze zdravotních důvodů nemůže užívat to, co doposud bez problémů užíval a na co byl do změny svého zdravotního stavu zvyklý.

Výše popsanou situaci může být potřeba úpravy bytu, ve kterém osoba se zdravotním postižením bydlí. Jedná se mnohdy o nákladnou investici, na kterou osobám se zdravotním postižením poskytovaly příspěvek obecní úřady. Tato problematika byla přenesena i do nové právní úpravy, o které se zmíním na jiném místě této kapitoly.

Příspěvek na úpravu bytu je poskytován občanům s těžkým pohybovým postižením a občanům prakticky nevidomým nebo nevidomým. Za úpravy bytu je považováno zejména: úprava přístupu do domu, garáže a výtahu, úprava povrchu podlahy, elektroinstalace zařízení jako např. kuchyňská linka, sporák, rozšíření a úprava dveří, odstranění prahů, přizpůsobení koupelny, instalace potřebné zvukové nebo světelné signalizace, zavedení vhodného vytápění, stavební úpravy spojené s instalací výtahu, vybudování telefonního vedení a zavedení vhodného vytápění. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 34)

Pro osoby se zrakovým postižením měly velký význam dle mého názoru zejména vybudování telefonního vedení, úprava a instalace některého nábytku, úprava sporáku, neboť některým osobám se zrakovým postižením dělá problém vařit na plynovém sporáku, zavedení vhodného vytápění, neboť rozdělávání ohně může někdy být pro tyto osoby nebezpečné.

Na úpravu bytu mohlo být přispěno částkou 70 % z celkových nákladů, nejvýše však do 50 000 Kč, nebo 100 000 Kč, jednalo-li se o stavební úpravy spojené se zavedením výtahu. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 34)

4.1.4. Příspěvek na pořízení či opravu motorového vozidla

Osoby se zdravotním postižením obecně mají problém s mobilitou, ať již z důvodu, že potřebují průvodce díky mentálnímu postižení, zrakovému či tělesnému.

Příspěvek na zakoupení či opravu motorového vozidla měly nárok osoby s pohybovým postižením, osoby s mentální retardací a rodiče nezaopatřených nevidomých dětí, které se dopravují do zařízení sociální péče nebo do školských zařízení.

Výše příspěvku se určuje na základě příjmu žadatele a osob s ním žijících ve společné domácnosti. Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla může činit nejvýše 100 000 Kč, na opravu motorového vozidla nejvýše 60 000 Kč. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 35) Možnost, aby rodiče nevidomých dětí mohli dostat příspěvek na zakoupení motorového vozidla, jsem považoval za užitečnou, dokud toto legislativa umožňovala. I když se nevidomý člověk může naučit určité trasy například do školy či zaměstnání, v dětství však je potřeba děti do škol a do zařízení sociálních služeb dovážet. V individuálních případech bych zvážil, zda by příspěvek na motorové vozidlo nemohl být přiznán například osobám, jež disponují kombinovaným postižením zraku a sluchu, zde je totiž orientace i v dospělosti velice problematická.

4.1.5. Příspěvek na provoz motorového vozidla

Protože osoby se zdravotním postižením mají s ohledem na svoji situaci relativně malé příjmy, dostávaly na základě zmiňované vyhlášky finanční prostředky na provoz motorového vozidla, díky kterému mohli částečně hradit náklady spojené s užíváním tohoto vozidla.

Výše příspěvku na provoz motorového vozidla činí u držitelů průkazu ZTP/P 4200 Kč u jednostopého vozidla, u jiných vozidel 9900 Kč ročně. Výše příspěvku u držitelů průkazu ZTP činí výše příspěvku u jednostopého vozidla 2300 Kč a u ostatních vozidel 6000 Kč ročně. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 35)

Pro osoby se zrakovým postižením šlo o významný příspěvek, neboť pokud sami měly motorové vozidlo ve svém vlastnictví nebo jejich osoba blízká, šlo o účelovou finanční pomoc od státu pro tyto osoby, které mají snížený příjem a potřebují denně dopravovat na místa, kam by se „zdravý“ člověk mohl dostat například hromadnou dopravou či použít k dopravě jízdní kolo.

4.1.6. Příspěvek na individuální dopravu

Ne každý zdravotně postižený občan může z finančních či jiných důvodů vlastnit motorové vozidlo. I tyto osoby se ale dopravují tam, kam potřebují kvůli svému zdravotnímu ústavu, zaměstnání či studiu.

Příspěvek na individuální dopravu je přiznáván osobám s tělesným postižením a osobám úplně nebo prakticky nevidomým. Výše příspěvku činí 6500 Kč za rok. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 37)

Pro osoby se zrakovým postižením měla tato dávka význam v situaci, kdy tyto osoby musely denně dojíždět linkovou hromadnou dopravou do škol, do sociálních zařízení a neměli jiný příjem, než invalidní důchod.

4.1.7. Příspěvek nevidomým občanů na krmivo pro vodícího psa

Mnoho osob se zrakovým postižením vlastní vodícího psa. Náklady spojené s krmením a veterinární péčí mohou mnohdy být velmi vysoké a pro osoby s jediným příjmem tvořící invalidní důchod mohou tyto náklady být velice obtížně zvladatelné.

Příspěvek nevidomým nebo prakticky nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa poskytuje obecní úřad ve výši 800 Kč měsíčně. (Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., § 46)

Výše jmenované příspěvky byly těmto občanům poskytovány více než 20 let. Z výše uvedeného vyplývá, že se jednalo o celou škálu příspěvků, které mohly alespoň zmírnit životní situaci potřebných občanů.

4.2. Sociální reforma 2011

V únoru roku 2011 byla navržena MPSV tzv. sociální reforma. Krátce po zveřejnění návrhů sociální reformy se začaly ozývat hlasy organizací, které zastupují osoby se zdravotním postižením. Nejvíce protestních hlasů znělo z Národní rady osob se zdravotním postižením.

Pro dokreslení situace bych si dovolil citovat článek z března roku 2011:

Zdravotně postižení budou demonstrovat proti zákonům ministerstva práce.

Invalidé se chystají do ulic, nelíbí se jim zákony z dílny ministerstva práce a sociálních věcí, které mají proškrtat příjmy osob se zdravotním postižením. Republikový výbor

Národní rady osob se zdravotním postižením schválil na 22.března ve 12:00 uspořádání demonstrace před budovou resortu. Výbor doufá, že to ministerstvo přiměje zákony stáhnout.

„Způsob a obsah daných zákonů je takového charakteru, že nelze nepřipomínkovat.

Budeme navrhovat, aby je ministerstvo stáhlo,“ řekl předseda výboru Václav Krása.

Podle něj jsou návrhy zákonů „naprosto nepochopitelné“, což prý vyplývá z neznalosti navrhovatelů ustanovení o lidech s postižením. Krása doplnil, že demonstraci podpoří i další subjekty, které jejich snahy podporují.

Zdůraznil přitom, že se nejedná o politická uskupení a žádný z politiků při protestu nevystoupí.

„Hájíme zájmy lidí, kteří jsou v kritické situaci,“ dodal.

Šéf výboru se podívoval, že ministerstvo přichází s „restriktivním“ zákonem, který má podle něj připravit invalidy až o 50 procent příjmů, v roce, kdy má ČR vydat výčet, jak plní mezinárodní úmluvu o pomoci lidem se zdravotním postižením.

"Ty zákony jsou pro nás ponižující, dělají z nás žebráky o jakoukoli podporu.

Chceme být rovnými občany této republiky a žít v práci, ve studiu a dalších aktivitách,“ uzavřel Krása. (<http://www.novinky.cz/domaci/227079-zdravotne-postizeni-budou-demonstrovat-proti-zakonom-ministerstva-prace.html>, navštívené dne 17. ledna 2013)

Ve výše uvedeném článku je obsažena informace, která říká, že příjmy některých osob se zdravotním postižením klesnou až o 50 %.

MPSV navrhlo a později také prosadilo zrušení mnoha dávek, které sloučilo do jedné dávky. Zrušeny byly příspěvky na provoz motorového vozidla, na individuální dopravu a dokonce také příspěvek nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa. Zrušena byla též možnost úpravy bytu pro nevidomé a prakticky nevidomé občany.

4.3. Dávky pro osoby se zdravotním postižením od roku 2012

Jak již bylo zmíněno, v roce 2011 vstoupila v platnost tzv. sociální reforma, účinná od 1. ledna 2012.

Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb. byla zrušena a nahrazena zákonem č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Z celé řady dávek pro osoby se zdravotním postižením, které byly upraveny ve vyhlášce, zůstaly pouze dávky dvě: příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku, do nějž byl zapracován též příspěvek na zakoupení motorového vozidla.

4.3.1. Příspěvek na mobilitu

Nárok na příspěvek na mobilitu náleží osobě, která není schopna zvládat základní životní potřeby v oblastech mobility a orientace a která se pravidelně dopravuje nebo je dopravována, a které nejsou poskytovány pobytové služby v domovech pro seniory či v domovech pro osoby se zdravotním postižením. O přiznání příspěvku rozhoduje úřad práce, o odvolání pak MPSV. O posouzení zvládnutí potřeb mobility a orientace žádá úřad práce lékařskou posudkovou službu. Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc 400 Kč. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 6, 7, 8)

Pro osoby se zrakovým postižením, obzvláště pro držitele průkazu ZTP/P došlo k výraznému snížení příjmů v oblasti mobility. Jak jsem již uvedl v předchozí části textu, tímto zákonem byla zrušena vyhláška, která garantovala držitelům průkazů ZTP a ZTP/P různé příspěvky na dopravu, nyní po novém označení na mobilitu. Výhodou tohoto příspěvku pro osoby se zdravotním postižením je, že nemusí již například u žádosti o příspěvek na provoz motorového vozidla dokládat technický průkaz vozidla a další náležitosti, které byly s touto dávkou spojeny. Velkou nevýhodou můžeme shledat v oblasti redukce příjmů na mobilitu. Osoba se zrakovým postižením, držitel průkazu ZTP/P již nedostává od státu ani příspěvek na provoz motorového vozidla, příspěvek na individuální dopravu a ani na krmivo a veterinární péči pro vodícího psa. Všechny tyto jmenované dávky byly nahrazeny dávkou jednou v uvedené výši 400 Kč za měsíc, ročně se jedná o částku 4800 Kč. Z výše uvedených dávek a jejich výší na základě Vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb. si můžeme spočítat, o kolik tyto osoby vlivem redukce dávek přišly. Nesmíme zapomenout na skutečnost, že například držitel průkazu ZTP/P a vlastník vodícího psa měl nárok na dvě dávky. Na příspěvek na provoz motorového vozidla ve výši 9900 Kč ročně a 9600 Kč ročně na krmivo a veterinární péči pro vodícího psa. Tyto dvě dávky dávají dohromady částku 19500 Kč ročně, po zavedení jednotné dávky příspěvku na mobilitu přišel takovýto občan o částku 14700 Kč ročně.

Propad u občanů, jež byli příjemci příspěvku na individuální dopravu, není tak markantní, jako u příjemců příspěvku na provoz víceúhelní motorového vozidla. Výše příspěvku na individuální dopravu činila 6500 Kč, příjem těchto osob, nebyly-li tyto

osoby držiteli příspěvku na krmivo a veterinární péči pro vodícího psa, klesl o 1700 Kč ročně. V případě, že pobíral občan příspěvek na provoz jednostopého motorového vozidla, mohl by si díky jednotnému příspěvku na mobilitu malinko polepšit, ale tato varianta na základě mých poznatků z praxe není tak častá.

Za nejhorší považuji stav, kdy vlastník vodícího psa a příjemce příspěvků na provoz motorového vozidla a příspěvku na krmivo a veterinární péči byl připraven o tak vysoké peníze, které jsem nastínil v předchozích řádcích.

4.3.2. Příspěvek na zvláštní pomůcku

Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením garantuje přiznání příspěvku na kompenzační pomůcku. Zákon nevyjmenovává druhy pomůcek, na které je možno poskytnout příspěvek. Výčet pomůcek je obsažen v prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu.

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením se věnuje výši příspěvku na zvláštní pomůcku, okruhu oprávněných osob, které mají nárok na tento příspěvek, v § 9 až 11. Příspěvek na zakoupení zvláštní pomůcky lze poskytnout osobám s těžkou vadou pohybového nebo nosného ústrojí nebo občanovi se zrakovým či sluchovým postižením. Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytnutý na zakoupení motorového vozidla má nárok osoba s těžkou vadou pohybového nebo nosného ústrojí. (Zákon 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 2)

Z výše uvedeného vyplývá, že nárok na příspěvek na zakoupení motorového vozidla nemají rodiče nezaopatřených nevidomých dětí, kteří na tento příspěvek dle vyhlášky 182/1991 Sb. měli. Podmínkou pro přiznání příspěvku na vodícího psa je dosažení věku 15 let u ostatních pomůcek jeden rok. Pomůcka napomáhá občanovi k sebeobsluze, realizaci přípravy na budoucí povolání nebo realizaci pracovního uplatnění. (Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, § 9)

4.3.3. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku

Ve Vyhlášce MPSV č. 182/1991 Sb. byly vypsány různé druhy pomůcek, u kterých byla uvedena vždy nejvyšší možná výše příspěvku v procentech z ceny pomůcky. Za problematickou jsem v případě vyhlášky považoval skutečnost, že výše příspěvku nebyla zcela nároková a záleželo na obci, jaký příspěvek a v jaké výši přizná.

Nový zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením přinesl změny, které svým způsobem pro určité skupiny osob zakládají na dané pomůcky nárok společně s určenou spoluúčastí. Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku se věnuje obsáhlý § 10 zmiňovaného zákona.

Příspěvek na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je nižší, než 24000 Kč se poskytne příspěvek jen v případě, je-li příjem žadatele a osob, které žijí s žadatelem ve společné domácnosti, nižší, než osminásobek životního minima jednotlivce a společně posuzovaných osob. Příspěvek je stanoven tak, aby spoluúčast žadatele činila 10 % z ceny pomůcky, nejméně však 1000 Kč. Žádá-li občan o více pomůcek v ceně do 24000 Kč, lze příspěvek na tyto pomůcky poskytnout i v případě, že příjmy žadatelů a společně posuzovaných osob přesáhnou osminásobek životního minima.

Výše příspěvku na zakoupení takové zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 24000 Kč se stanoví tak, aby spoluúčast žadatele činila 10 % z pořizovací ceny pomůcky, nejméně však 1000 Kč. Nemá-li žadatel dostatek financí na uhrazení spoluúčasti ve výši 10 %, může být spoluúčast snížena na základě posouzení sociálních poměrů žadatele a společně posuzovaných osob. (§ 9 zákon 329/2011 Sb.)

Z výše uvedeného vyplývá, že žije-li osoba se zrakovým postižením v domácnosti a dosáhne příjmu, který je vyšší, než osminásobek životního minima, nemá nárok na pomůcky do výše 24000 Kč a jedná-li se o pomůcku, jejíž cena je vyšší než 24000 Kč, nebude žadateli pravděpodobně snížena 10 % spoluúčast. U některých pomůcek může být její pořízení problematické i pro tyto rodiny, neboť například cena hodinek či budíků s hlasovým výstupem se někdy blíží k částce 2000 až 3000 Kč, ceny rozpisovačů barev jsou ještě mnohem vyšší. U pořízení pomůcky například v částce 150000 Kč bude spoluúčast činit 15000 Kč. Původní vyhlášku považuji za výhodnou pro ty uživatele, jimž obce přiznávaly výši příspěvku na základě četnosti využívání pomůcek a na základě potvrzení o studiu či docházení do zaměstnání. Pokud žádosti byl obecní úřad nakloněn, mohl klient získat nejvyšší míru příspěvku, u některých pomůcek dokonce 100 % příspěvku.

K novému zákonu je však nutno dodat, že přiznává nárok na určité pomůcky u těm osobám, které mají relativně nízký příjem a žijí sami ve své domácnosti. Těmto osobám je garantována nejnižší spoluúčast u všech pomůcek ve výši 1000 Kč. Tento nárok vyplývá ze zákona a nemůže již o něm rozhodovat komise obecního úřadu. V tomto případě můžeme snad hovořit o kladné stránce části zákona o poskytování dávek

osobám se zdravotním postižením.

O výši a přiznání příspěvku rozhoduje úřad práce, v případě odvolání žadatele MPSV.

4.3.4. Druhy pomůcek, na které lze získat příspěvek dle zákona 329/2011 Sb. o poskytování dávek pro osoby se zrakovým postižením

Pomůcky, na něž lze poskytnout příspěvek, nejsou vyjmenovány v samotném Zákoně č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek pro osoby se zrakovým postižením. Vyčet pomůcek pro osoby se zrakovým i jiným postižením je obsahem Vyhlášky MPSV č. 388/2011 Sb., kterou se provádí zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Seznam je obsahem přílohy č. 1 zmíněné vyhlášky. Pro úplnost jsem se rozhodl na základě svých zkušeností rozdělit nejzákladnější pomůcky do dvou cenových skupin, jak tyto pomůcky dělí zákon.

➤ 1. skupina pomůcek, jejichž cena nepřesáhne 24000 Kč můžeme s jistotou zařadit: Kalkulátor s hlasovým výstupem, DYMO kleště sloužící k popisu věcí braillovým písmem, některé druhy slepecký psacích strojů, indikátor barev pro nevidomé, měřicí přístroje s hlasovým výstupem, hlasové popisovače pro nevidomé a hluchoslepé, elektronické komunikační pomůcky pro nevidomé (mobilní telefon, přístroj na oznámení příjezdu autobusů) a diktafon.

➤ 2. skupina pomůcek nad 24000 Kč zahrnuje zhruba tyto pomůcky:

Vodicí pes, braillový displej pro nevidomé, tiskárna reliéfních znaků pro nevidomé, digitální čtecí přístroj pro nevidomé s hlasovým výstupem (stolní počítač), digitální zápisník pro nevidomé s hlasovým nebo hmatovým výstupem a speciální programové vybavení pro zrakově postižené. Do kategorie těchto pomůcek lze zařadit také kamerové a digitální zvětšovací lupy.

Výše uvedený seznam je téměř totožný s již zmíněnou vyhláškou MPSV č. 182/1991 Sb. Chybí v něm pouze dvoukolo a kancelářský psací stroj. Kancelářský psací stroj je již dnes nahrazen počítačovou klávesnicí. Dvoukolo pro osoby se zrakovým postižením je jedna z mála možností, jak se začlenit do společnosti v oblasti sportu a proto si myslím, že je z hlediska integrace těchto osob ke škodě, že tato pomůcka již z prostředků státního rozpočtu hrazena nebude.

5. Příspěvek na péči

5.1. Podstata příspěvku v rámci systému sociální pomoci

Zákon o sociálních službách, publikovaný ve sbírce zákonů pod číslem 108/2006 Sb., vstoupil v účinnost 1. ledna 2007, upravuje a rozděluje sociální služby do určitých skupin. Toto dělení zde nebudu podrobně rozebírat, neboť nás bude spíše zajímat první část tohoto zákona, která pojednává o přímých příspěvcích pro osoby se zdravotním postižením, které mohou být těmto osobám vypláceny, splní-li žadatel určitá kritéria

Jan Hutař z Národní rady osob se zdravotním postižením vymezil ve své knize Sociální minimum pro osoby se zdravotním postižením okruh osob, jež mají nárok na příspěvek na péči.

Na příspěvek na péči mají nárok občané, kteří jsou na území České republiky hlášení k trvalému pobytu, osoby, jimž byl v České republice udělen azyl, cizinci, jimž toto právo zakládá mezinárodní smlouva, občan členského státu Evropské unie, který pobývá v České republice déle, než tři měsíce a cizinci, kteří jsou na území České republiky, byť mají trvalý pobyt hlášen v jiném státě mezinárodního společenství. (Hutař, J., 2009, str. 217)

Je zajímavé si na tomto odstavci všimnout, že se dávky mohou vyplácet občanům, nejsou narozeni v České republice, na pomoc mají nárok i cizinci, což považují za výhodu mezinárodních smluv a členství v Evropské unii a v jiných mezinárodních organizacích.

Jan Hutař dále stručně a srozumitelně popisuje, jak je možné příspěvek na péči získat. V první řadě musí žadatel podat správně vyplněnou žádost v písemné formě, ve které uvede všechny požadované náležitosti. Žadatel je po té povinen podrobit se sociálnímu šetření a po té je zdravotní stav posuzován posudkovým lékařem. *Pokud se žadatel nepodrobí sociálnímu šetření nebo odmítne sdělit jiné požadované skutečnosti, ztrácí nárok na tento příspěvek.* (Hutař, J., 2009, str. 218)

Z výše uvedených faktů vyplývá, že příspěvek na péči nikomu není přiznán v žádné výši automaticky. Příspěvek na obstarání péče je samostatná dávka, která není spojena s žádným druhem invalidního důchodu či držením nějakého z průkazů pro osoby se zdravotním postižením.

5.2. Cíl a účel příspěvku na péči

Tento příspěvek je zákonem vymezená dávka, to znamená, že zákon zcela určuje, na co se mají finanční prostředky plynoucí z této dávky využít.

Příspěvek na péči náleží osobám, které potřebují z důvodu zdravotního postižení pomoc druhé osoby. Pomoc může poskytovat osoba blízká, registrovaný asistent sociální péče nebo asistent v sociálních službách. (Zákon č. 108/2006 Sb., § 7)

Z výše uvedeného již vyplývá, že na tento příspěvek mají nárok i osoby se zrakovým postižením. Z uvedeného je také zřejmé, na co by měla osoba se zdravotním postižením skutečně příspěvek vynaložit, na péči a náklady spojené s péčí o její osobu. Mnohdy z úst osob se zrakovým postižením neformálně vyznělo, že příspěvek využívají i k zaplacení svých nákladů na bydlení, stravu či jiné potřeby, které nevpadají do potřeb péče o osobu. Zdá se to však být pochopitelné, neboť příjmy z invalidního důchodu a nedostatek zaměstnání pro osoby se zrakovým postižením zapříčiňují nedostatek finančních prostředků na živobytí.

Výhodou pro osoby se všemi druhy handicapu je však to, že si osoba může vybrat, kdo o ni pečuje a není nucena žít v nějakém, ústavním zařízení.

Osobami blízkými se rozumí rodinní příslušníci a asistent v sociálních službách je každý, kdo není registrován v registru poskytovatelů sociálních služeb. Je tak otevřena cesta pro sousedskou či přátelskou výpomoc, což považuji za velký přínos zákona o sociálních službách osobám se zdravotním postižením.

5.3. Závislost na pomoci druhé osoby

Aby mohla žadateli být stanovena konkrétní výše příspěvku na péči, je potřeba takového žadatele zařadit do jednoho ze čtyř stupňů závislosti na pomoci druhé osoby.

§ 8 zákona o sociálních službách uvádí rozdělení do vstupní závislosti dvě skupiny osob. Osoby do 18 let věku a osoby nad 18 let věku. Budu se zabývat pouze tou druhou skupinou, neboť téma své práce jsem zaměřil na sociální zabezpečení osob se zdravotním postižením nad 18 let. I. stupeň – lehká závislost, se přiznává osobám, jež nevládají tři až čtyři základní životní potřeby, II. stupeň – středně těžká závislost, se přiznává osobám, je nevládají pět až šest životních potřeb, III. stupeň – těžká závislost, se přiznává těm osobám, které nevládají sedm a osm životních potřeb a IV. stupeň – úplná závislost, se přiznává osobám, které nevládají devět až deset životních potřeb.

(Zákon 108/2006, § 8). V uvedeném textu se vyskytuje pojem životní potřeby. Jsou to základní potřeby, které vyjmenovává zákon a dle kterých se posuzuje zařazení do určitého stupně závislosti.

Základní životní potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdravý, výkon fyziologické potřeby, péče o domácnost a osobní aktivity. Všechny tyto potřeby jsou hodnoceny ve vztahu ke zdravotnímu postižení a k režimu, který stanoví ošetřující lékař. (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, § 20)

Pro osoby se zrakovým postižením je důležité, že se všechny základní životní potřeby hodnotí konkrétně ke zdravotnímu postižení a situaci, ve které se žadatel nachází. Každý je na své zdravotní postižení různě adaptován a proto je těžké vymezit, které životní potřeby dělají či nedělají osobám se zrakovým postižením větší či menší problémy. To však není ani cílem mé práce.

5.4. Výše příspěvku na péči a jeho vyúčtování

Jak již bylo zmíněné, výše příspěvku na péči je závislá na tom, jaký stupeň vzejde z výsledku posouzení a sociálního šetření, které jsou u klientů provedeny. Příspěvek na péči v I. stupni činí 800 Kč, ve II. stupni 4000 Kč, ve III. stupni 8000 Kč a ve IV. stupni 12000 Kč. (zákon 108/2006 Sb.) Příspěvek je vyplácen každý měsíc na účet nebo poštovní složenkou, dle přání příjemce. Stát má právo kontrolovat, jakým způsobem je příspěvek na péči využíván.

Příjemce příspěvku je povinen na vyžádání úřadu práce prokázat, jakým způsobem využívá příspěvek a to způsobem, který prokáže využívání příspěvku na sociální služby nebo na péči o osobu asistentem v sociálních službách nebo osobou blízkou. (Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, §21)

Z výše uvedeného vyplývá, že u registrovaných poskytovatelů sociálních služeb dostane příjemce příspěvku od poskytovatele doklad o zaplacení za službu.

U osob blízkých a u asistentů v sociálních službách, což mohou být např. sousedé nebo přátelé, není určen přesný způsob prokázání využití příspěvku. Některé organizace doporučují svým členům, aby s dotyčným poskytovatelem uzavřeli smlouvu, ve které bude uveden přibližný počet hodin a cena za poskytované služby.

Původní návrh, který byl předkládán MPSV počítal s tím, že každý příjemce

příspěvku bude písemně každý měsíc vykazovat formou vyúčtování, jak příspěvek využil a příspěvek měl být poskytován poskytovateli za poskytnuté služby na základě oboustranně podepsaným vyúčtováním. Toto řešení by bylo pro osoby s těžkým zrakovým postižením velmi komplikované, neboť by byly vystaveny velké byrokracii, nad kterou by díky zrakovému handicapu ztratily kontrolu. Jednalo by se o neustálé písemné sepisování počtu hodin a peněz za poskytnutou službu mezi uživatelem a poskytovatelem a o neustálé chození po úřadech, které je pro tyto osoby zatěžující.

Osoby se zrakovým postižením využívají svůj příspěvek nejvíce dle svých zkušeností na péči o domácnost, pomoc při osobních aktivitách a na doprovody na úřady a jiná místa, kam nezvládne dojít samostatně. Tyto úkony, poskytuje-li je asistent v sociálních službách, nebo-li neformální poskytovatel (známý, soused), by se velmi těžko každoměsíčně prokazovaly.

6. Zapojení nadací do podpory osob se zrakovým postižením

6.1. Aktuální pozice nadací při poskytování podpory

Finanční zdroje, které jsou shromažďovány v nadacích a nadačních fondech, mají v dnešní době pro osoby se všemi druhy handicapů velký význam. Jak jsem již uvedl d předchozím textu, příspěvky, které jsou vypláceny osobám se zdravotním postižením, se neustále snižují a nebo se dlouhodobě nezvyšují.

Dostane-li se osoba se zdravotním postižením do situace, kdy není schopna ze svých příjmů pokrýt své potřeby, má dvě možnosti, jak danou situaci řešit. Může oslovit sponzora v místě svého bydliště. Těmito sponzory by mohli být například místní firmy či podnikatelé. Tato varianta není v naší zemi zatím tak často realizovaná, abych mohl na tento způsob řešení klienta odkázat.

V České republice však existují nadace a nadační fondy, které pomáhají jednotlivcům a organizacím se zajištěním finančních prostředků. Pro mou práci je důležitá pomoc, která může být z těchto nadací směřována k jednotlivci. Jedná se o pomoc, o kterou může požádat jednatel a jemuž jsou v případě vyhovění jeho žádosti poskytnuty finanční prostředky.

Činnost nadací a nadačních fondů upravuje zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech. Ten stanoví způsob vzniku i zániku nadace nebo nadačního fondu, dále jsou v zákoně stanoveny podmínky, které musí být splněny, aby mohly nadace nebo nadační fondy být zaregistrovány do příslušného rejstříku nadací a organizací. Pro můj text jsou však důležité ty pasáže již zmiňovaného zákona, které řeší cíle nadací nebo nadačních fondů a možnost přijmout nadační příspěvky.

6.2. Účel nadací a nadačních fondů

Nadační fondy mohou vznikat pro různé účely a mají různá poslání. Tyto organizace se mohou zasazovat o zlepšení podmínek v oblasti kultury, sportu, ochrany životního prostředí či vzdělání.

Nadace nebo nadační fond jsou sdružení majetku zřízená pro dosahování obecně prospěšných cílů. Těmito cíly jsou zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a rozvoj vědy, vzdělání tělovýchovy a sportu. (Zákona č. 227/1997

Sb. o nadacích a nadačních fondech, § 1)

Pomoc pro osoby se zdravotním popřípadě se zrakovým postižením je možno zařadit pod různá ustanovení tohoto zákona, např. pod ochranu humanitárních hodnot či pod podporu vzdělávání a to dle toho, jaký si stanoví nadace či nadační fond cíl ve svém statutu.

Cíle a pravidla pro poskytování nadačních příspěvků si nadace stanoví ve svém statutu. (Zákona 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech, § 2)

Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že každá nadace a nadační fond již v dnešní době mají na svých webových stránkách statut, ve kterém je uveden název nadace, cíle či poslání nadace a informace, komu je možné poskytnout nadační příspěvek. To znamená, zda si o příspěvek může požádat jednotlivec či organizace a také to, pro osoby s jakým druhem postižení je nadace určena. Zákon o nadacích a nadačních fondech ukládá příjemci příspěvku povinnost využít příspěvek na stanovené účely. Toto ustanovení si dávají nadace a nadační fondy do smluv, které uzavírají s žadateli o příspěvky. V případě prokázání nevyužití příspěvku na stanovený účel, mohou nadace a nadační fondy požadovat jeho vrácení.

6.3. Kritéria rozhodující pro přiznání příspěvku

Většina nadací a nadačních fondů pro osoby se zrakovým postižením má na svých webových stránkách k dispozici žádosti, které je povinen žadatel vyplnit. Kromě již zavedených informací, jakými jsou např. jméno a příjmení žadatele či místo trvalého bydliště, musí žadatel o příspěvek uvést cenu pomůcky, jež si chce z nadačního příspěvku pořídit či vyúčtování služeb, žádá-li žadatel například o finance na poskytování osobní asistence či na provozování sportovní činnosti. Žadatel téměř vždy vyplňuje své příjmy a také příjmy těch, jež s ním žijí ve společné domácnosti. Finanční situace žadatele popřípadě jeho rodiny rozhoduje většinou o výši příspěvku a o tom, zda bude či nebude žádosti vyhověno. O výši příspěvku rozhodují nepochybně cena pořizované pomůcky či finanční náročnost služeb, na které uživatel žádá příspěvek. V příloze mé práce pro ilustraci předkládám žádost, kterou některé nadace předkládají svým klientům.

6.4. Nadace pro osoby se zrakovým postižením

Nadací, které se přímo specializují na podporu osob se zrakovým postižením, není mnoho. Mezi nejznámější patří Nadační fond Světluška, který již dlouhodobě díky Českému rozhlasu podporuje osoby se zrakovým postižením a nebo osoby, jež mají kombinované postižení.

„Světluška provází děti a dospělé s těžkým zrakovým postižením na jejich cestě k samostatnosti. Přispívá na speciální pomůcky jako jsou mluvící počítače či optické lupy, na vodící psy, osobní asistenci pro zrakově postižené děti integrované do běžných škol. Podporuje zrakově postižené studenty. Financuje projekty, které rozvíjí talent a tvořivé schopnosti lidí se zrakovým postižením. Světluška pomáhá konkrétním lidem.“
(<http://svetluska.centrum.cz/pro.phtml>)

Z výše uvedené přímé citace z internetových stránek této nadace vyplývá, že se nadace snaží podporovat všechny oblasti a potřeby života, které osobám se zrakovým postižením činí největší problémy.

Na internetu jsem objevil ještě jednu nadaci, která se svým posláním specializuje na pomoc osobám se zrakovým postižením. Jedná se o nadaci Prof. Vejdovského. *„Přispíváme na přístroje pro včasnou diagnostiku závažných očních chorob - léčbu šilhavosti a tupozrakosti, na kompenzační pomůcky pro slabozraké a nevidomé, na činnost neziskových organizací, přepis knih do bodového písma, výuku cizích jazyků, na podporu výtvarné činnosti (výstavy), sportovní činnost, dále naozvučené hračky a sportovní pomůcky pro děti, mezinárodní počítačové tábory pro nevidomé, rozvoj zájmové činnosti, výcvik prostorové orientace, zaškolení nevidomých uživatelů PC s hlasovým výstupem, na podporu studia (stipendia) a na podporu šachistů.“*
(<http://www.npv.wz.cz/prispev.html>, navštívené dne 17. ledna 2013)

Z výše uvedeného vyplývá, že i tato nadace se snaží osobám se zrakovým postižením pomoci tam, kde svou situaci tyto osoby obtížně zvládají.

Při provedeném dotazování byl hojně zmiňován Nadační fond Světluška, Nadace profesora Vejdovského nebyla zmíněna ani jednou, ale webová stránka této nadace svědčí o tom, že tato nadace je stále činná a působí v moravském kraji.

6.5. Jiné nadace a nadační fondy

Již byly uvedeny specializované nadace, které se vyznačují pomocí pro osoby se zrakovým postižením. Nejsou to však jediné nadace, u kterých může osoba se zrakovým postižením hledat pomoc. Osobám s různými druhy handicapů pomáhají též nadace Charty 77 Konto bariéry, Nadace Olgy (Výbor dobré vůle), a nadace Syner. Konto Bariéry a Nadace Olgy Havlové se též často vyskytovaly v odpovědích, které mi zaslaly respondenti pro můj výzkum.

Autor z vlastní zkušenosti může doplnit, že osoba se zrakovým či jiným postižením může zkusit zažádat si o pomoc i nadace, které se přímo nespécializují na podporu osobám se zdravotním či zrakovým postižením. Mohou to být například nadace pro podporu kultury, vzdělání či nějakých zájmových činností. Záleží vždy na tom, jestli správní rada nadace vyhoví žádosti klienta a připojí tak jeho žádost k nějakému ze svých provozovaných projektů.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že nadace a nadační fondy budou čím dál více potřebné pro osoby se zrakovým postižením, neboť ceny kompenzačních pomůcek jsou velmi vysoké a množství dostupných pomůcek se stále zvyšují.

Výzkum

Cílem výzkumu bylo potvrdit či vyvrátit hypotézy o převážně negativních ekonomických dopadech (s výjimkou dávek příspěvek na péči) reformy systému sociálního zabezpečení pro skupiny osob se zrakovým postižením v souvislosti s nabytím účinnosti (od 1. ledna 2012) zákona č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Pro zjištění a analýzu aktuálního stavu po roce od započetí reformovaného mechanismu fungování finančního zabezpečení těchto osob byl zrealizován výzkum, a to aplikací kombinovaných kvantitativních a kvalitativních metod. Podstata výzkumu spočívala v šetření dotazníkovou formou 6 otázek u 22 respondentů, kterými byly osoby se zrakovým postižením. Otázky pro respondenty byly následující:

1. Jste vyrozuměn o nadacích, které pomohou přispět k řešení Vašeho problému?

a) ano; b) ne

Pokud ano, můžete uvést konkrétní příklad nadace či jiné nestátní neziskové organizace?

Máte možnost získat patřičné informace o činnosti nadací ze sdělovacích prostředků?

a) ano; b) ne

3. Jste schopen/a vyčíslit dopady legislativních změn za jeden kalendářní rok, kterými došlo ke zrušení různých příspěvků a nahrazení příspěvkem na mobilitu ve výši 400 Kč měsíčně?

Jedná se o tyto zrušené příspěvky:

a) na provoz motorového vozidla

b) příspěvek na individuální dopravu

c) příspěvek na veterinární péči a krmivo pro vodícího psa.

Pobíral/a-li jste více příspěvků součastně, stačí vyčíslit dopady součtem všech zrušených dávek. 12720 Kč

3. Jste držitelem vodícího psa?

a) ano; b) ne

4. V případě, že jste bez zaměstnání, jakými zdroji kompenzujete tyto ušlé příjmy z výše uvedených zrušených dávek, participuje i rodina na těchto ušlých finančních příjmech?

5. Setkal/a jste se u nákupu zvláštních kompenzačních pomůcek s vyměřením

spoluúčasti ve výši 10 % ?

a) ano; b) ne

Pokud ano, jak jste řešil/a situaci, pokud jste neměl/a finanční prostředky na uhrazení této spoluúčasti?

6. Pokud by jste se dostal/a do situace, že by jste neměl/a dostatek finančních prostředků na pokrytí svých potřeb, máte kontakt na patřičnou organizaci odborného sociálního poradenství, která by Vám byla nápomocna ohledně zajištění finančních prostředků z jiných než státních prostředků?

a) ano; b) ne

Pokud ano, uveďte kterou.

Vyhodnocení dotazníků

Z otázky č. 1 a 2 vyplývá, v obou případech 21 z 22 respondentů potvrdilo, že je vyrozuměno o nadacích, které mohou přispět k řešení jejich problému a stejný poměr odpovídá o možnosti získat informace o nadacích ze sdělovacích prostředků. Zjištěný údaj potvrzuje vysokou kvalitu public relations těchto nadací. Nejvíce jsou u respondentů známé nadační fondy Světluška, Barbora, Olgy Havlové, manželů Klausových. Lze usuzovat, že to vyplývá také z reality provázanosti nadací na významné osobnosti z politické reprezentace a kulturního života. Respondenti tedy mají patřičné kvalitní informace o nadacích, které jsou přímo určené skupinám osob se zrakovým postižením nebo širším skupinám znevýhodněných osob s různým postižením.

Z otázky č. 3 vyplývá celkové vyčíslení nákladů za rok 2012 – tedy první rok od započaté reformy. Hlavní položka dopadů legislativních změn spočívá v tom, zda respondent je držitelem vodičího psa. Podle šetření bylo 13 respondentů držitelem vodičího psa, proto vyčíslení dopadů se v těchto případech pohybuje v částce 12700 Kč ročně. U respondentů, kteří nejsou držiteli psa (9 respondentů) je to částka 3120 Kč. Nejvíce drastické jsou dopady na držitele vodičího psa.

Podle otázky č. 4 nejsou vytvořeny předpoklady pro rodinou subsidiaritu, tedy při financování zvýšených finančních výdajů osoby se zdravotním postižením. Podle zjištěných statistických údajů rodina ve 14 případech z 22 dotázaných finančně nepřispívá. V jednom případě žije dotázaný sám v rodině, ve 13 dalších má rodina nízký

finanční příjem, nezaměstnanost v rodině apod. sociálně-ekonomické problémy. Lze se domnívat, že podmínky na participaci rodiny jsou zapříčiněny zejména aktuální ekonomickou situací ve společnosti; tj. provázející finanční krize, která je hlavní překážkou pro realizaci principu subsidiarity v oblastech sociálního zabezpečení. Lze se domnívat, že uvedená situace nebude pouze u osob se zrakovým postižením, ale i osob jinak znevýhodněných.

Na základě otázky č. 5 se 15 respondentů z 22 setkala při nákupu kompenzačních pomůcek s vyměřením spoluúčasti ve výši 10%. Ve 12 případech neměli respondenti finanční prostředky k úhradě této částky, 3 si pomůcky nezakoupili, v jednom případě přispěli místní podnikatelé, v ostatních 8 případech nadace. Lze se domnívat, že osobám se zdravotním postižením chybí patřičné poradenství, které by jim v těchto případech mohlo poskytnout kvalitní informace o možnostech účasti nadací pro financování nákupu kompenzačních pomůcek, popřípadě informace o podnikatelích, kteří by v rámci své firemní filantropie participovali na financování kompenzačních pomůcek.

Podle otázky č. 6 nemá 10 respondentů z 22 kontakt na patřičnou organizaci sociálního poradenství, která by byla nápomocna ohledně zajištění finančních prostředků z jiných než státních prostředků. Nejčastěji uvedenou jsou sociální poradny SONS nebo Tyfloservis, popřípadě i jiné poradny na regionálních úrovních. Lze usuzovat o nedostatečné informovanosti o službách sociálního poradenství, je nutné více šířit propagaci o poradenství při zvládnání finanční situace osob se zrakovým postižením.

Závěr

V úvodu své práce jsem si mimo jiné stanovil cíl, kterého jsem chtěl při psaní své bakalářské práce dosáhnout. Chtěl jsem ve svém výzkumu zjistit, jaké dopady měla sociální reforma na osoby se zrakovým postižením.

Než jsem dospěl k realizaci výzkumu, snažil jsem se ve svém textu shrnout současný systém sociálního zabezpečení, který mohou nějakým způsobem využívat osoby se zrakovým postižením. To byl totiž druhý cíl mé práce. Píši-li ve svém textu o osobách se zrakovým postižením, nemám tím však na mysli, že by systém sociální pomoci nemohly využít i osoby s jiným zdravotním postižením. Snažil jsem se shrnout současný stav legislativy, který osobám se zrakovým postižením přiznává nějaké zvýhodnění, které by jim mohlo pomoci v jejich špatné finanční situaci. Doufám, že se mi podařilo alespoň částečně naplnit i tento cíl, který jsem si stanovil při psaní své bakalářské práce.

Nyní bych se v krátkosti vrátil zpět k cíli prvnímu, kterým je již zmiňovaný výzkum. Bylo osloveno 22 respondentů a kombinací kvalitativních a kvantitativních metod jsem jim položil 6 otázek. Přesné znění těchto otázek naleznete v předchozím textu. Ze zrealizovaného výzkumu vyplynuly skutečnosti, které jsou pro mne velice důležité. Potvrdila se mi hypotéza, že sociální reforma z roku 2011 má na osoby se zrakovým postižením téměř fatální dopady. Za téměř katastrofické lze považovat dopady na osoby, jež jsou držiteli vodícího psa a jež pobíraly více dávek pro osoby se zdravotním postižením najednou. Jedná se o dávky, které byly těmto osobám určeny k jejich mobilitě. Došlo ke sloučení všech dávek určených těmto osobám na dopravu. Jedná se tyto dávky: příspěvek na provoz motorového vozidla, příspěvek na individuální dopravu a příspěvek na krmivo a veterinární péči o vodícího psa pro osoby nevidomé a těžce zrakově postižené. Výše a podrobnější rozdělení zde zmiňovaných dávek naleznete v předchozím textu. Pobírala-li osoba se zrakovým postižením více dávek najednou, přišla díky sloučení těchto dávek do jedné dávky příspěvku na mobilitu o několik tisíc ročně. U držitelů vodícího psa tato částka překročila hranici 10000 Kč za jeden kalendářní rok. Nemá-li občan s takovýmto postižením zaměstnání a nebo rodinu, která mu pomáhá dorovnat financování výpadek příjmů z těchto dávek, může se tak dostat do těžké finanční situace.

Ve svém výzkumu jsem se věnoval též pomoci rodin takto znevýhodněných

občanů. Ve velké většině případů se rodina na výpadku příjmů z těchto zrušených dávek nepodílí. V několika případech žije respondent sám a v mnoha případech nemá rodina dostatek finančních příjmů, aby se mohla na pomoci svému členovi podílet. Příčinou nízkých příjmů jsou pravděpodobně nízké mzdy, vysoké životní náklady a nezaměstnanost, která postihuje v dnešní době čím dál více občanů.

Tázel jsem se respondentů též na to, jakým způsobem jsou srozuměni o činnosti nadací a nadačních fondů, které působí v České republice. Většina respondentů odpověděla, že ví o nějaké nadaci, které pomáhají osobám se zdravotním postižením a že má možnost získat informace o těchto nadacích z médií či internetu. Velmi často respondenti zmiňovali nadace Charty 77 (Konto bariéry), nadaci Olgy Havlové a samozřejmě nadační fond Světluška, který se specializuje právě na pomoc osobám se zrakovým postižením. Zmiňovány byly i nadace, které působí v daném regionu, odkud respondent pochází či kde žije. V málo případech přispěli osobě se zrakovým postižením i místní podnikatelé.

Z odpovědí respondentů vyplynula pro mne zajímavá informace. Většina respondentů ví o činnosti nadací a nadačních fondů, respektive zná jejich název a má informaci, komu daná nadace přispívá či pomáhá. Respondenti ale mnohdy neví, jakým způsobem nadaci o příspěvek požádat či jak ji oslovit. Z výzkumu vyplynulo, že zde chybí osvěta o základním a odborném sociálním poradenství. Jedná se o takový druh poradenství, kde by klientovi bylo pomoheno s výběrem správné nadace, která by mu mohla v jeho situaci pomoci. V některých případech je potřeba pomoci i se sepsáním žádosti o určitý příspěvek. Ti, co nemají kontakt na příslušné sociální poradenství netvoří většinu dotázaných, ale i tak se dle mého názoru nejedná o nezanedbatelné číslo. Ti, co kontakt na sociální poradenství mají, uváděli nejvíce Národní radu osob se zdravotním postižením a Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých. Velmi často byl zmiňován také Tyfloservis. Všechny zmiňované organizace, které jsem zde uvedl, mají působnost po celé České republice a jsou tak klientovi dostupné v regionu, ve kterém dotyčná osoba žije.

Poslední oblastí, která mne ve výzkumu zajímala byla oblast nákupu kompenzačních pomůcek. Většina dotázaných mi sdělila, že se již setkala se situací, kdy jí byla vyměřena spoluúčast 10 % z pořizovací ceny. To znamená, že sociální odbor či úřady práce přispějí tak, aby spoluúčast činila 10 % z ceny pomůcky. Byli i tací, kteří si pomůcku vůbec nezakoupili, neboť neměli dostatek financí k uhrazení spoluúčasti.

Další dotazovaní museli shánět finance z jiných zdrojů, jako jsou např. nadace, pomoc rodiny či sponzorský dar od místních podnikatelů. Ti, co ve své odpovědi uvedli, že se s vyměřeními spoluúčasti dosud nesetkali, pravděpodobně v roce 2012 o žádnou pomůcku zatím nežádali. V minulých letech byla výše spoluúčasti v mnoha případech ponechána na rozhodnutí městského úřadu, který na pomůcky přispíval. Od roku 2012, kdy o příspěvcích rozhodují úřady práce, musí každý žadatel dostat takový příspěvek, aby si na svou pomůcku doplatil 10 % ze svého. Existují samozřejmě výjimky, kdy musí žadatel prokázat, že nemá on ani jiné osoby ve společné domácnosti finance na uhrazení této spoluúčasti. V takovém případě může být spoluúčast snížena.

Jsem velmi rád, že jsem se tímto tématem mohl zabývat, neboť mne tato problematika velmi zajímá a v mnohých případech se mne i dotýká, protože jsem jeden z uživatelů sociálního systému.

V roce 2013 nepředpokládám žádné razantní změny v tomto systému sociální pomoci. Obdobnou situaci očekávám i v roce 2014. Usuzuji tak na základě dvou skutečností. Reformy sklidily kritiku z řad osob se zdravotním postižením a jejich zástupců a dopady těchto reforem jsou na některé osoby téměř katastrofální. Druhá skutečnost, která mne vede k tomuto názoru je fakt, že v roce 2014 se budou konat volby do poslanecké sněmovny a politická reprezentace snad nebude chtít zvyšovat sociální napětí ve společnosti.

Seznam použité literatury

1. Knižní publikace

- HUTAŘ, Jan, *Sociálně právní minimum pro osoby se zdravotním postižením*, Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, 2009, ISBN 978-80-87181-02-7
- KREBS., V. a kol., *Sociální politika*, ASPI, 2010, ISBN 978-80-7357-585-4
- POTŮČEK, Martin, *Sociální politika, Sociologické nakladatelství*, Praha, 1995, ISBN 80-85850-01
- TOMEŠ, Igor, KOLDINSKÁ, Kristina., *Sociální právo EU*, C.H. Beck, Praha, 2006
- TOMEŠ, Igor., *Právo sociálního zabezpečení*, 4 vyd. 2008, C.H.Beck. ISBN 978-80-7400-032-4
- TRÖSTER., Petr, a kol., *Právo sociálního zabezpečení*, 5. přepracované a aktualizované vydání,. Praha, C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-322-6
- VOSTATEK, Jaroslav. *Sociální zabezpečení: teorie a politika*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1995, ISBN 80-7079-725-8.
- VOSTATEK, Jaroslav, *Sociální a soukromé pojištění*, Praha : Codex Bohemia, 1996, ISBN 80-85963-21-3

2. Legislativní dokumenty

- Zákon č. 100/1988 Sb. *o sociálním zabezpečení*
- Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb. *ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádí zákon sociálním zabezpečení 100/1998 Sb.*
- Vyhláška MPSV č. 388/2011 Sb. *o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením*
- Zákon č. 185/2001 Sb. *o odpadech a o změně některých dalších zákonů*
- Zákon č. 155/1995 Sb. *o důchodovém pojištění*

- *Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů*
- *Zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi*
- *Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů*
- *Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách*
- *Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích*
- *Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce*
- *Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty*
- *Zákon č. 361/200 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů*
- *Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření*
- *Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích*
- *Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
- *Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů*
- *Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti*
- *Zákon č. 592/1992 Sb. o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění*
- *Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích*
- *Zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
- *Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitostí*
- *Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů*

3. Elektronické dokumenty

- www.jihoceskedivadlo.cz (navštívené dne 15. ledna 2013)
- www.novinky.cz/domaci/227079-zdravotne-postizeni-budou-demonstrovat-proti-zakonum-ministerstva-prace.html (navštívené dne 17. ledna 2013)
- www.npv.wz.cz/prispev.html (navštívené dne 17. ledna 2013)

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Žádost o nadační příspěvek ze sbírky světluška na Kompenzační pomůcku

Příloha č. 2 - Žádost o nadační příspěvek ze sbírky světluška na studijní stipendium

ŽÁDOST O NADAČNÍ PŘÍSPĚVEK ZE SBÍRKY SVĚTLUŠKA NA KOMPENZAČNÍ POMŮCKU

PODMÍNKY PRO PODÁNÍ ŽÁDOSTI:

- Žadatel má těžké zrakové nebo zrakové kombinované postižení.
- Žadatel má trvalý pobyt na území České republiky.
- Nezletilý žadatel je zastoupen zákonným zástupcem.
- Žádost se předkládá písemně.
- Žádost není možné předložit zpětně (po úhradě nákladů na kompenzační pomůcku).

K formuláři prosím přiložte dopis s uvedením důvodu Vaší žádosti a popisu výchozí situace.

PŘEDMĚT ŽÁDOSTI

Žádám o nadační příspěvek na kompenzační pomůcku (případně soubor pomůcek):

INFORMACE O ŽADATELI

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Jméno a příjmení zákonného zástupce:

Adresa trvalého bydliště:

Doručovací adresa:

Telefon:

E-mail:

Žiji sám: ANO / NE

Žiji ve společné domácnosti s:

Zaměstnání:

Zaměstnavatel:

Studuji: ANO / NE

Škola (studijní obor):

FINANČNÍ NÁROČNOST ŽÁDOSTI

Celkové náklady (Kč):

Nadační fond Českého rozhlasu je jediná organizace, kterou žádám o příspěvek na tento účel: ANO / NE

Příspěvek zdravotní pojišťovny (Kč):

Příspěvek příslušného úřadu práce poskytnutý na opatření pomůcky (případně na úhradu výdajů spojených s výcvikem a odevzdáním vodícího psa) (Kč):

Jiné zdroje financování - příspěvky neziskových organizací,... (Kč)

- Schválené příspěvky (*uved'te jednotlivé organizace a výši příspěvku*):
- Příspěvky v jednání (*uved'te jednotlivé organizace a výši příspěvku*):

Vlastní vklad žadatele (Kč):

Částka požadovaná od Nadačního fondu Českého rozhlasu (Kč):

PŘÍJMY A SOCIÁLNÍ DÁVKY SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI

Uved'te čisté měsíční příjmy a sociální dávky jednotlivých členů společné domácnosti.

Mzda (Kč):

Příjmy z podnikání (Kč):

Podpora v nezaměstnanosti (Kč):

Důchod - invalidní, starobní,... (Kč):

Příspěvek na péči (Kč):

Výživné (Kč):

Rodičovský příspěvek (Kč):

Přídavek na dítě (Kč):

Sociální příplatek (Kč):

Příspěvek na bydlení (Kč):

Příspěvek na mobilitu (Kč):

Jiné příjmy (Kč):

VÝDAJE SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI

Uved'te v případě, kdy tuto informaci považujete za podstatnou pro posouzení Vaší žádosti.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že veškeré údaje uvedené v této žádosti jsou pravdivé a odpovídají skutečnosti. Dále prohlašuji, že jsem uvedl/a všechny příspěvky na účel této žádosti, příjmy společné domácnosti a informace rozhodné pro posouzení poskytnutí nadačního příspěvku.

Souhlasím s poskytnutím osobních údajů uvedených v této žádosti o nadační příspěvek a přiložených dokumentech za účelem zařazení žádosti do evidence Nadačního fondu Českého rozhlasu, posouzení žádosti a uzavření Smlouvy o poskytnutí nadačního příspěvku. Veškerá osobní data budou chráněna v souladu se zněním zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Datum a podpis žadatele (zákonného zástupce):

POVINNÉ PŘÍLOHY ŽÁDOSTI:

- Kopie občanského průkazu žadatele (zákonného zástupce)
- Kopie průkazu ZTP/P nebo ZTP žadatele
- Kopie aktuální lékařské zprávy od odborného očního lékaře
- Kopie aktuálního dokladu o výši invalidního důchodu
- Kopie aktuálního dokladu o výši příspěvku na péči
- Předběžná podrobně rozepsaná (na jednotlivé komponenty) faktura od dodavatele
- Doporučení konkrétní kompenzační pomůcky od TyfloCentra nebo Centra zrakových vad
- Kopie rozhodnutí sociálního odboru ve věci žádosti o poskytnutí příspěvku na opatření pomůcky

Pro více informací kontaktuje prosím:

Dagmar Prajznerová, tel.: 221 551 213, e-mail: dagmar.prajznerova@rozhlas.cz

Žádost zašlete na adresu: **Nadační fond Českého rozhlasu, Vinohradská 12, 120 99 Praha 2**
a zároveň na výše uvedenou e-mailovou adresu.

ŽÁDOST O NADAČNÍ PŘÍSPĚVEK ZE SBÍRKY SVĚTLUŠKA NA STUDIJNÍ STIPENDIUM

PODMÍNKY PRO PODÁNÍ ŽÁDOSTI:

- Žadatel má těžké zrakové nebo zrakové kombinované postižení.
- Žadatel má trvalý pobyt na území České republiky.
- Nezletilý žadatel je zastoupen zákonným zástupcem.
- Žádost se předkládá písemně na základě vyhlášeného výběrového řízení.
- Žádost není možné předložit zpětně.

K formuláři prosím přiložte dopis s uvedením důvodu Vaší žádosti a popisu výchozí situace.

PŘEDMĚT ŽÁDOSTI

Žádám o nadační příspěvek na studijní stipendium pro školní / akademický rok:

INFORMACE O ŽADATELI

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Jméno a příjmení zákonného zástupce:

Adresa trvalého bydliště:

Doručovací adresa:

Číslo bankovního účtu:

Telefon:

E-mail:

Žiji sám: ANO / NE

Žiji ve společné domácnosti s:

Internát / kolej: ANO / NE

Název a adresa školy:

Studijní obor:

Délka studia:

Aktuální ročník:

Zaměstnání (zaměstnavatel):

FINANČNÍ NÁROČNOST ŽÁDOSTI

Celkové měsíční náklady na studium (Kč):

Školné (Kč):

Ubytování (Kč):

Doprava (Kč):

Studijní kurzy (Kč):

Studijní literatura, učební pomůcky a úprava studijních materiálů (Kč):

Speciální pomůcky (Kč):

Asistenční a průvodcovské služby (Kč):

Jiné (Kč):

Nadační fond Českého rozhlasu je jediná organizace, kterou žádám o příspěvek na tento účel: ANO / NE

Jiné zdroje financování - příspěvky neziskových organizací,... (Kč)

- Schválené příspěvky (*uved'te jednotlivé organizace a výši příspěvku*):
- Příspěvky v jednání (*uved'te jednotlivé organizace a výši příspěvku*):

Částka požadovaná od Nadačního fondu Českého rozhlasu (Kč):

PŘÍJMY A SOCIÁLNÍ DÁVKY SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI

Uved'te čisté měsíční příjmy a sociální dávky jednotlivých členů společné domácnosti.

Mzda (Kč):

Příjmy z podnikání (Kč):

Podpora v nezaměstnanosti (Kč):

Důchod - invalidní, starobní,... (Kč):

Příspěvek na péči (Kč):

Výživné (Kč):

Rodičovský příspěvek (Kč):

Přídavek na dítě (Kč):

Sociální příplatek (Kč):

Příspěvek na bydlení (Kč):

Příspěvek na mobilitu (Kč):

Jiné příjmy (Kč):

VÝDAJE SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI

Uved'te v případě, kdy tuto informaci považujete za podstatnou pro posouzení Vaší žádosti.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že veškeré údaje uvedené v této žádosti jsou pravdivé a odpovídají skutečnosti. Dále prohlašuji, že jsem uvedl/a všechny příspěvky na účel této žádosti, příjmy společné domácnosti a informace rozhodné pro posouzení poskytnutí nadačního příspěvku.

Souhlasím s poskytnutím osobních údajů uvedených v této žádosti o nadační příspěvek a přiložených dokumentech za účelem zařazení žádosti do evidence Nadačního fondu Českého rozhlasu, posouzení žádosti a uzavření Smlouvy o poskytnutí nadačního příspěvku. Veškerá osobní data budou chráněna v souladu se zněním zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Datum a podpis žadatele (zákonného zástupce):

POVINNÉ PŘÍLOHY ŽÁDOSTI:

- Kopie občanského průkazu žadatele (zákonného zástupce)
- Kopie průkazu ZTP/P nebo ZTP žadatele
- Kopie aktuální lékařské zprávy od odborného očního lékaře
- Kopie aktuálního dokladu o výši invalidního důchodu
- Kopie aktuálního dokladu o výši příspěvku na péči
- Kopie dokladu o zřízení a vedení bankovního účtu na jméno žadatele (zákonného zástupce)
- Aktuální potvrzení o studiu a doporučení školy

Pro více informací kontaktuje prosím:

Dagmar Prajznerová, tel.: 221 551 213, e-mail: dagmar.prajznerova@rozhlas.cz

Žádost zašlete na adresu: **Nadační fond Českého rozhlasu, Vinohradská 12, 120 99 Praha 2**

a zároveň na výše uvedenou e-mailovou adresu.

Seznam zkratk

ČSSZ	České správa sociálního zabezpečení
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Sb.	Sbírka zákonů
TP	Průkazka mimořádných výhod I. stupně
ZTP	Průkazka mimořádných výhod II. stupně
ZTP/P	Průkazka mimořádných výhod III. stupně

Abstrakt

Klíčová slova: dávky sociálního zabezpečení, sociální události, osoba se zrakovým postižením, kompenzační pomůcky

Cílem bakalářské práce je přinést informace o systému sociálního zabezpečení osob se zrakovým postižením. Téma bylo vybráno pro jeho zajímavost a blízkost k osobě autora, který trpí od narození nevidomostí. Práce se zabývá analýzou sociálních dávek, které mohou významně ovlivnit integraci těchto osob.

Výzkum prokázal nutnost zvýšené podpory zmíněným osobám ze strany intaktní společnosti.

Abstract

Keywords: Benefits of social security, social events, person with visual impairment, compenstarory equipment

The purpose of my batchellor thesis is to bring some informations about system social security of persons with visual handicap. The author of this thesis finds the topic attractive and interesting. Also, the topic has been chosen because of its closeness to the author, who has been suffering from total blindness since birth. The bachelor thesis pursues the analysis of social benefits, which are oriented to people with visual handicap.

The research proved the necessity of increasing the support on the part of an intact society.